

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**MEDLEMSBLAD FOR
HISTORISK FORENING
FOR ESPERGÆRDE OG OMEGN**

NR 75
DEC.
2023

EGEBÆKKEN

Flynderups historie

Dette temanummer fortæller Flynderups historie med flere "nye" oplysninger om det gamle Flynderup. Blandt andet med glimt fra den oprindelige landsby - og med opdateringer af tidligere offentliggjorte artikler om emnet.

*I 1937 indspillede Paladium en film på Flynderupgaard med Ib Schønberg i hovedrollen.
Læs videre side 3*

Fremragende udstilling om Helsingør

I oktober-november var der i Sparekassens lokaler på hjørnet af Stengade og Brostræde en spændende udstilling om de 50 år der er gået, siden den bevarende sanering af Helsingørs gamle bymasse for alvor begyndte.

Det er en privat gruppe, der har taget initiativet og udarbejdet en meget informativ og interessant udstilling om perioden fra før arbejdet gik i gang til i dag. Ikke mindst de mange før og nu billeder viser på instruktiv vis, hvordan byen i 1960'erne var nedslidt - ja direkte slumagtig mange steder. Det var på høje tid at gennemføre en modernisering. Mange andre steder valgte man at nedrive de gamle huse og opføre moderne arkitektur i form af betonhuse og lignende. Men ikke i Helsingør. Her var en række fremsynede arkitekter m.v. tidligt fremme med tanker om at beskytte den gamle bygningsmasse - simpelthen ved at bevare og sanere frem for at nedrive.

Heldigvis blev også Helsingør Byråds medlemmer overbeviste om det fornuftige i denne politik. Og i årene omkring 1973 fremlagdes den første plan for en karrésanering. Mange skulle nu vænne sig til at de skulle spørge om, hvad de måtte gøre - og hvordan. Men efter den første tid blev det almindelig anerkendt, at dette var en fremsynet idé.

Og nu er der altså gået 50 år - og i dag står Helsingør som en af de bedst bevarede byer i Danmark. Det paradoksale er imidlertid at dette kun er blevet dokumenteret og beskrevet på grund af initiativ fra en privat gruppe. Det burde jo naturligvis have været en åbenbar opgave for det kommunale museumsvesen. Og det er jo i virkeligheden helt grotesk at denne jubilæumsudstilling ikke er blevet vist i museumssammenhæng, men har måttet låne sig til et midlertidigt lokale på Stengade.

Det er selvfølgelig en konsekvens af, at museumsvesenet i Helsingør ligger i ruiner efter en række katastrofale beslutninger. Det nuværende Helsingør Byråds indsats på det museale område vil ikke på nogen måde blive husket på samme måde som indsatsen fra det byråd, der iværksatte saneringen.

Medens disse linjer skrives forhandles der om en mulighed for at vise udstillingen i en længere periode på Kulturværftet. Det manglede bare.

Flynderups historie

Det vi i dag opfatter som en enkelt større proprietærgård, "Flynderupgaard" har en lang historie. Læs her om den middelalderlige landsby og om hverdagen i 1500-tallets Flynderup. Læs også om en rig bonde - om Klostervang og om hvorfor Præstebjerg burde omdøbes. Historien følges helt op til nutiden i dette temanummer.

Af Kjeld Damgaard

Området som vi i dag opfatter som Flynderupgaard og dens jorder, har været dyrket af mennesker igennem mange hundrede år. Måske har der endda været mennesker bosat i området i vikingetid og jernalder – d.v.s. 2.000 år tilbage i tiden.

Gravhøje ved Flynderup?

Kresten Tommerup har således i sin bog "Højtid" peget på, at der muligvis har været 5-6 gravhøje på Flynderup landsbys marker¹⁾. Tommerup arbejdede ud fra den teori, at det ville være muligt at finde mange flere gravhøje i landskabet – end de ganske få, der i

vort område er registreret som oldtidshøje. Til det arbejde identificerede han på gamle kort afmærkninger og punkter i landskabet, som kunne være potentielle gravhøje. Især gamle kort fra 1700-tallets slutning indeholder mange ret tydelige signaturer, hvoraf nogle ligefrem er navngivet. Dette arbejde kombineret med iagttagelser i marken, har afstedkommet, at Tommerup på gamle matrikelkort har kunnet indtegne en række mulige gravhøje, som dog her i Flynderups område alle er enten sløjfede, overpløjede eller så nedbrudte af tidens tand, at de er svære eller umulige at få øje på i dag. At fastslå om der rent faktisk er tale om menneskeskabte høje,

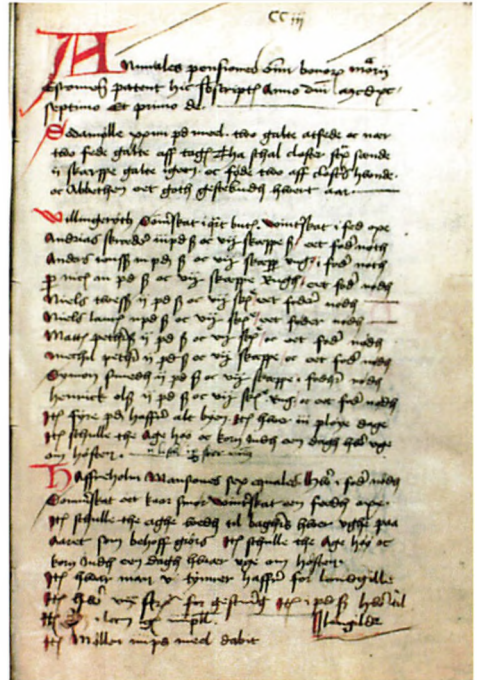
Flynderup er ikke længere en landsby, men derimod en enestegård, d.v.s. en enkeltgård med eget matrikellav. Her ses ejendommen i sommeren 1989 fotograferet fra sydøst

eller der er tale om naturskabte, vil kun kunne fastslås ved en arkæologisk udgravning.

En af disse potentielle gravhøje kan have ligget nærmest hvor Flynderupgaards stuehus ligger i dag. Den mest tydelige i dag, er den mulige gravhøj lige vest for den lille sø med øen, som ligger tæt ved Egebæksvang.

Ældste dokumentation

Den ældst bevarede dokumentation af Flynderups eksistens som en landsby, stammer fra året 1211²⁾. Her nævnes landsbyen "Flunnert-horp" i Esrum Klosters Brevbog. Brevet, der er dateret 1211 i Grønsund, er fra ærkebiskop Anders Sunesen, der i brevet tager Esrum Kloster og dets besiddelser under

Esrum Klosters Brevbog, der er gengivet til venstre, er et fantastisk dokument, der takket være munkene i klosteret, er blevet bevaret, selvom klosteret blev nedlagt for snart 500 år siden. Til højre en enkelt af bogens sider, der viser munkenes evne til at skrive.

(Illustrationer i "Esrum Klosters Brevbog" bd II, udg. 2002)

sin beskyttelse. Han slår bl.a. fast, at klosteret skal have ret til at beholde det gods, som det enten ved arv, køb eller gave har erhvervet. I blandt de bebyggelser og landsbyer, der nævnes, er bl.a. Rørtang og Flynderup. Et tilsvarende brev fra ærkebiskoppen i Roskilde³⁾, Peder Sunesen – dateret samti-

digt – giver samme beskyttelse. Desværre indeholder brevet ingen detaljer om landsbyens størrelse, landgilde eller indbyggere.

Jordebogen fra 1497

Bortset fra en enkelt dokumentation af navnet i 1399⁴⁾, må vi desværre helt frem til 1497 for igen at

finde sikre beviser på Flynderups eksistens⁵⁾. Stedet tilhørte da stadig Esrum Kloster, som heldigvis i dette år udarbejder en komplet fortegnelse over alt tilliggende under klosteret. Hver landsbys størrelse er således omtalt – og det er nøjagtigt beskrevet, hvad der skal betales i landgilde og hoveri. Således omtales Rørtang landsby med sine fire gårde og Flynderup med sine tre-fire gårde.

Om Flynderup står der oversat til nutidsdansk: *Flynderup 3 gårde, og hver giver 15 skilling lybsk, 1 lam, 1 gås og 4 høns. Sommer-skat 1 fjerding smør sammen med Rørtang. Endvidere 2 slættedage, 4 skæredage og hver 6 skæpper havre og holde gæsteri sammen med Rørtang. Endvidere en lille gård, giver 1 fjerding torsk.*

Det kræver nok lidt forklaring: Hver gård var fæstet af en gårdmand, som i stedet for betaling alene i penge skulle yde diverse varer og tjenesteydelser for at få lov at drive gården og leve af den.

I Flynderup var der således i alt 4 gårdmænd, hvoraf den ene dog kun havde en lille gård. De tre førstnævnte skulle betale landgilde (fæsteafgift) i form af hhv. 15

”skilling lybsk”, hvilket i runde tal svarede til 30 ”skilling dansk”. Det var jo den danske konge, der var møntherre i Lübeck – derfor de to møntsystemer. ”1 fjerding” smør er ca 30 kg, men i lighed med andre måleenheder på den tid varierede enhederne fra tid til anden og endda fra by til by. Smørret skulle i øvrigt leveres i samarbejde med nabolandsbyen Rørtang. De såkaldte slættedage betød, at bonden skulle arbejde to dage for klosteret i hø-høsten. Skæredage var arbejdsdage i korn-høsten. ”6 skæpper” var det havre, der kunne være i en ca. 40 liter stor tønde. Endelig skulle Rørtang og Flynderup tilsammen levere en gæsteplads inkl. mad og drikke (= gæsteri) til en embedsmand eller anden officiel person på rejse i området.

Klostrene efter reformationen

I 1536 afløses den katolske kirke af den lutherske kirke i Danmark. Det betød bl.a. at klostrene blev nedlagt og bygninger, ejendomme og jorder blev overdraget til kongen. Det skete ikke pludseligt – klostrene var ofte store virksomheder, som man ikke blot kunne

lukke fra den ene dag til den anden uden konsekvenser. Der gik da også helt frem til 1559, før de sidste munke i Esrum blev sendt væk. Tilsvarende i Helsingør gik der 5 år, før Maria Kloster den 10. maj 1541 blev overdraget til "*Borgmester og Raad*" "*at beholde til et almindeligt hospital – inkl. de bortforleuede jorder efter indehaverens død*"⁶⁾.

Vi kender ikke til, hvad der nøjagtigt skete da, men få år senere ser det ud til, at byfoged Peder Willemsøn fik Flynderup i forlening – og beholdt den til sin død i 1561. Herefter gav kong Frederik den II et gavebrev til "Hospitalet i Helsingør" på de tre gårde i "Fløndrup"⁷⁾. Og dermed indledtes en 240-årig periode, hvor Flynderup og den nærliggende Klostervang, hørte under Helsingør Almindeligt Hospital.

Et lille glimt får vi i Helsingør Stadsbog fra 1553 hvori nævnes en "Lauritz i Flynderup", der udbyød en kåbe til salg på tinget i Helsingør.

Helsingør Hospital

I de katolske klostre havde man i århundreder før reformationen

udøvet en række sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger, bl. a. pleje af syge og fattige. Derfor var "ekspropriationen" af klostrene ikke et spørgsmål om nedlæggelse, men et spørgsmål om hvorledes disse funktioner kunne drives videre, da der ikke umiddelbart var andre, der kunne udfylde disse forpligtelser. Det er i det lys, man skal se den fortsatte udnyttelse af Karmeliterklosteret i Helsingør. Baggrunden var den såkaldte "Københavnske Reces af 15. oktober 1536"⁸⁾, som indeholdt en bestemmelse om omdannelsen af de katolske klostre til "*hospitalet for syge og gamle af almuen*".

Gavebrevet på de tre gårde i Flynderup blev udstedt i 1562 som en lille del af de mange ejendomme m.v. som skulle sikre driften af "Helsingør Almindeligt Hospital". I gavebrevet står, at de fattige, syge og såre (= folk med udslet) mennesker i hospitalet straks må få tre af kronens gårde i Flynderup. Forstanderen for hospitalet må anvende al den udbytte, som kommer af de tre gårde til de fattiges bedste og intet andet.⁹⁾

Høstdage i Flynderup 1575-76

Det er så heldigt, at fhv. arkæolog Lone Hvass i tæt samarbejde med kirketjener Torben Bill-Jessen har undersøgt de gamle regnskaber for Hospitalet¹⁰⁾. Af disse regnskaber kan man få et indblik i, hvordan hverdagen har forløbet på gårdene i Flynderup. De har i deres bog om emnet kun medtaget nogle enkelte år for at indskrænke omfanget af undersøgelsen. Det første år de har set på, er året 1575-76, hvor det fremgår, at der nu kun er to gårde i landsbyen, da den tredje er brændt. Herefter lader vi Hvass og Bill-Jessen fortælle¹¹⁾:

"Hans Laursen havde den ene gård og måtte i landgilde til hospitalet yde 1 fjerding smør, 1 lam samt en tønde og en skæppe havre. Den anden gård nævnes ikke i regnskabet for det år, og da den tredje gård var brændt ned, så kunne der ikke betales jordskyld deraf, og hospitalet måtte derfor ved egen kraft selv hente 34 læs hø derfra. Fire karle, Peder Skaning, Søfren Pedersen, Peder Hallandsfar og Svend Pedersen blev sat på opgaven med at slå græs. Det tog dem tre dage. Tre

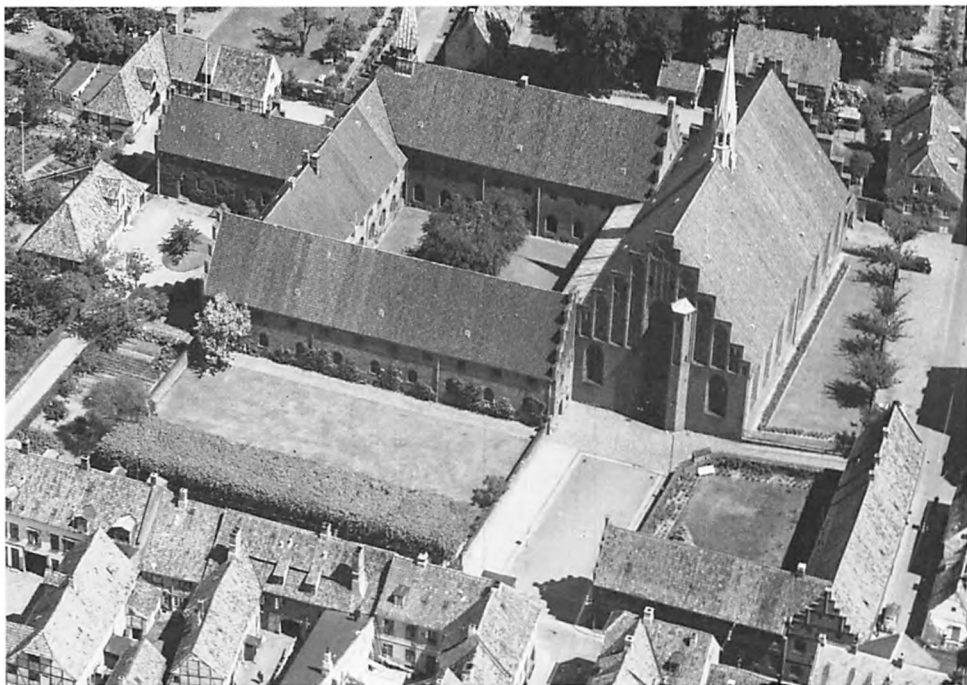
"kvindfolk" fik arbejdet med at rive høet sammen, det var Anne Eskilds, Kirstine Ipsdatter og Boel Christens. De brugte 4 dage på at rive det sammen og stakke det vel. Kirstine Ipsdatter brugte lige en dag mere, da hun var inde og rense havregryn på møllen. De nærmeste år nævnes også to mænd fra Flynderup, der arbejder i hospitalets kålhøve, hvorefter de deltager i måltidet blandt de øvrige fremmede arbejdere i hospitalet."

Året 1599-1600

Fæsteren, der yder landgilde, er nu Haagen Pedersen, der sammen med Peder Haagensen (velsagtens sønnen) leverer to tønder groft salt, mens hans kone Anne leverer en otting fedt (en ottendedel tønde) til hospitalets køkken. Enge og marker blev indhegnet med et gærde på 800 favne (= ca 1.500 m) med ris, der blev hugget i skoven - for at

Eksempel på et risgærde, som det måske så ud omkring Flynderup.

Karmeliterklosteret eller "Helsingør Almindelige Hospital" med Maria Kirke til højre og Karmeliterhuset nederst til højre. (Foto ca 1955)

holde vilde dyr borte. Til det store arbejde brugte Oluf Borup og Oluf Hyrre fra Flynderup, Peder Trudsen fra Snekkersten, Jens Pedersen fra Espergærde i alt 43 dage, hvor de var på klosterets kost. Da det blev høsttid, betaltes 7 slettekarle (karle i høhøsten), som slog hø og hør i Flynderup og Cort Skomagers Vang (= Klostervangen?). Begge vange hørte til hospitalet. Det blev til 37

dages arbejde på hospitalets kost. Efter høstkarlene kom rivekvinderne. De var 15 stykker, som brugte 60½ dag med hjælp af 2 mænd for at rive hørrer sammen og vende den. Hørrer må inden da nødvendigvis have ligget fugtigt for at kunne rødnes (= en slags gæringsproces), så barken kunne frigøres og derefter blive tørret i hørgrave, men det siger regnskaberne ikke

noget om. Herefter blev det hele læsset på vogne og kørt hjem til hospitalet. Den videre bearbejdning af hørren i bryder, skætter og hegler, må nødvendigvis have fundet sted på hospitalet.

Året 1608-1609

Dette år var der voksende arbejde i landbruget. Flynderups marker og Cort Skomagers vang drives sammen. Da der blev høstet hø, brugtes 3 høstkarle i 5 dage i Cort Skomagers vang og 15 mænd i 55 dage i Flynderups marker, hvilket fortæller lidt om størrelsesforholdet mellem de to områder. Efter høstkarlene kommer rivekvinderne, som der var 21 af. De brugte hver 3-4 dage, hvilket blev til 90 dage i alt. En af de 21 "kvinder" var bemærkelsesværdigt nok en mand, nemlig Laurits Termebroder, men han boede faktisk i Flynderup.

En termebroder var en munk, som havde til opgave at indsamle gaver til klosteret. Hvor han kom frem, skulle præsterne opfordre folk til at give ham almisser.

Da høet blev hentet ind fra marken det år, skete det ved hjælp af 5 vognmænd, hvoraf de to selv lagde hest og vogn til. Også her deltog

Laurits Termebroder. Det blev til i alt 48 læs hø. Også her blev der hentet arbejdskraft ind for at få arbejdet gjort, mens tid var. Morten Nielsen var fra Rørtang, to termebrødre var fra Flynderup, Jørgen og Jens fra Espergærde og Laurits Skomager fra Busserup ved Mørdrup. Det er på dette tidspunkt stadig den samme – tidligere nævnte Peder Haagensen (den yngre), der betalte den sædvanlige landgilde af Flynderup. Men nu nævnes også en Jep Pedersen, som betaler 2 mark for et "byggested".

Markerne udvides

I året 1618-19 hører vi om "det lille hus" i Flynderup, som Peder Kiettinge rømte fra (forlod uden aftale), og som Jep Søfrensen overtog og derfor betalte stedsmaal for, d.v.s. indfæstningspenge. Man må i de år have udvidet markerne, for der bliver fældet nogle store egetræer og indkøbt tre pund krudt til at bortsprænge rødderne med. Der blev ikke det år sået rug i Flynderup, fordi forrige års høst slog fejl og fordi jorden var "*skarp og ligger langt fra hånden*". Året bragte tilmed tørke, men det lykkedes alligevel Peder Haagen-

sen at betale landgilden i form af havre, lam, lammeskind og smør. Desuden leveredes i alt 70 læs hø.

En lille detalje viser lidt mere om hverdagslivet. Det år indkøbtes nemlig en stor trækande i Flynderup. Den blev brugt til at bringe øl fra tøndene og ud på marken til høstfolkene. Hørhøsten var året forinden rigtig dårlig på grund af tørke og vilde dyr. Den trivedes, som der står, så dårligt at den "*ikke kunne stå med rør*" (d.v.s. høj stængel) til den moden og kunne høstes. Derfor blev der ikke sået noget i 1618-19.

Det evindelige arbejde

I året 1633-34 er det stadig Haagen Pedersen, der betaler landgilden i Flynderup. Han har lejet nogle ekstra jorder, som er udlagt med hør – selvfølgelig med henblik på levering til hospitalet. "*Det lille hus i Flynderupvang*" beboedes da af Anders Jensen, der i 16 dage arbejdede med at lukke gærder – d.v.s. reparere gærderne omkring vangen. Oluf Husmand, der boede i et nyt hus i Flynderup, havde også arbejdet i næsten lige så lang tid med at lukke gærder. Regnskaberne fra det år nævner

endvidere, at arbejdet i marken var det samme som de foregående år, d.v.s. "*Evindeligt at lave og vedligeholde gærderne, så og høste*". Det år indkøbtes der 12 river til høstfolkene, et bastreb til en ko, som blev holdt i høsten i Flynderup – antagelig for at skaffe mælk til høstfolkene. Samme år fik Haagen Pedersen to køer, som han skulle føde og passe igennem vinteren. Det var en del af hans betaling for fæstet.

I 1653 er det en Jørgen Nielsen, der betaler landgilde. Det var også ham, der i 15 dage kørte i alt 60 læs tørv ind til klosteret m.h.p. at sikre opvarmning i den kommende vinter. "*Det lille hus*" blev fortsat beboet af Anders Jensen, mens "*det nye hus*" blev beboet af Joseph Pedersen frem til 1657 – måske længere. I 1666 nævnes huset som nedbrudt, sandsynligvis som en følge af svenskekrigene. Hospitalet købte dog tømmer og halm m.h.p. genopførelse af huset. Det år ses også Jørgen Niensens søn Jørgen Jørgensen som fæstebonde.

Matriklen 1681

I året 1681 er vi så heldige, at der findes en "markbog", d.v.s. en for-

Der findes ingen kort over Flynderup fra 1500-1600-årene. Dette kort er det ældste, detaljerede over Flynderup og omegn. Det stammer fra 1778 og viser to gårde i selve Flynderup samt det nærliggende Vesterbrinkshuus, der senere fik navnet Hjortespring.

tegnelse over samtlige marker i hver landsby – samt også i mange tilfælde fæstebøndernes navne¹²). I Flynderups tilfælde nævnes nu kun en gård, som dog er delt mellem to fæstere. De to halvgårde blev fæstet af de tidligere nævnte Jørgen Nielsen og Jørgen Jørgensen.

Markerne var opdelt i to vange, hhv. Lille Vang, der lå syd for Flynderup og Egekiers Vang, der lå nord for gården. Hver vang var inddelt i aase, som hver især

havde navne. Af disse kan nævnes "Hør Haugen" (= Hørhaven) i Lille Vang og "Hør Krogen" (= Hørkrogen) i Egekiers Vang. De to navne viser, at der i større omfang blev dyrket hør på Flynderups marker. Af optegnelserne fremgår det også, at der på engstykkerne kunne høstes 31 læs hør.

På den vang, der nu kaldes "Closters Vang", som tilhørte Helsingørs Hospital, blev der ikke dyrket noget. Faktisk nævnes det, at

der ikke havde været sået noget i 40 år. Arealet brugtes alene til højbjærgning – og det nævnes, at der på marken årligt kan høstes 12 læs hø. Der nævnes derimod ingen beboere eller gårde i Klostervangen, så vi må tro, at der ikke på det tidspunkt var en bebyggelse i vangen.

Et skifte i 1718

I 1718 døde gårdmand Børge Jørgensen i Flynderup. Det er fristende at tro, at han kunne være søn af fornævnte Jørgen Jørgensen, men det er rent gætteri. Det interessante er her, at vi har bevaret et skifte efter Børge Jørgensen. Det vil sige, at der er bevaret en fortegnelse over boet og dets værdi. Man kunne godt have den fornemmelse, at det at være fæstebonde i Flynderup ikke var nogen guldgrube. Imidlertid viser boet, at i alt fald Børge Jørgensen var ganske velaflagt – ja, nærmest rig!¹³⁾

Alene husdyrholdet er ganske imponerende: Af bæster – d.v.s. heste var der ikke færre end 18! Heraf flere hopper med føl. I alt vurderet til 159 daler. Desuden 17 køer, 16 får og 3 lam samt 15 svin.

Alle dele af indboet er nævnt og

vurderet – i stuen nævnes bl.a. 1 egebord til 3 rdl. et hjørneskab af eg til 1 rdl., et klædeskab til 3 rdl., en kistebænk til 1 rdl og 1 mark.

I stuekammeret (soveværelset) nævnes bl.a. et ege sengested til 3 mark, 1 underdyne til 2 rdl., 2 blågarns lagener til 3 mark.

I "ølkammeret" findes et ølkar til 2 mark, et øltræ (= øldunk) til 1 mark, og en lang række andre redskaber til ølbrygning. På samme måde i "stegeret" (køkkenet) hvor bl.a. nævnes et "pandejern" (= jernpande), et vaffeljern, tre malmgryder og adskillige kobberkedler i forskellig størrelse. Desuden 3 x 12 tallerkener, 10 fade, 1 kålsskål samt 2 saltbægere.

Flynderups bønder deltog også i fiskeri

Herefter følger "linklæder" (= tøjet) og en optegnelse over indholdet i "Drengeskammeret" (= karlens værelse). En interessant ting er imidlertid også, at der hørte fiskeredskaber til husstanden. På listen finder man bl.a. en båd til 6 rdl. og bundgarn m.v. til en værdi af ikke mindre end 178 rdl.

Der var også gæld. Så i alt blev der 325 rdl. til deling mellem en-

ken Karen Helledatter og børnene af hans første ægteskab, hhv. den 16 årige Johan Børgesen og den 14 årige Berrete Børgesdatter. Desuden børnene af andet ægteskab: Den 6-årige Margrethe Børgesdatter og den 2-årige Jørgen Børgesen. Enken fik halvdelen 162½ rdl. og børnene den anden halvdel, idet drengene fik det dobbelte af pigerne!

Det var en ganske stor portion penge i de tider. Det er meget svært at sammenligne priser og lønninger dengang i forhold til nutiden, men det giver en indikation, når man ved, at en arbejdsmand, der alene blev aflønnet med penge, tjente omkring 50-60 rigsdaler om året. Enkens arv svarede med andre ord til ca. 3 årslønninger.

En slags folketælling i 1771

Egentlige folketællinger i Danmark fandt først sted fra 1787. Men allerede i 1771 findes der alligevel en slags folketælling¹⁴⁾. Den omfattede dog alene mænd ved navn. Hustruer blev ikke nævnt – undtagen indirekte idet manden blev opgjort som værende gift eller ugift. Enker eller kvinder, der boede alene i en husstand blev dog medtaget.

Vi får med andre ord ikke at vide hvor mange, der rent faktisk boede i Flynderup det år, men vi kan se, at der boede en 70-årig betler (= tigger) ved navn Abraham Jensen samt to bønder, hhv. Cornelius Hansen og Jørgen Børgesen. Førstnævnte bonde var 31 år gammel og gift med en 56 år gammel enke, der var gift for fjerde gang.

Fiske-redskab	
1 baad	6
1/2 skel baand gaaru	4
med bly	14
1/2 skel Dito	

Uddrag af skiftet fra 1716, hvoraf fremgår, at der var flere fiske-redskaber i boet.

Den gode Cornelius havde med andre ord sikkert giftet sig til at blive gårdmand.

Desuden boede her en 43 årige enke, hvis mand havde været død i 8 år. Hendes navn angives ikke, men den afdøde mand hed tilsyneladende Bode og havde været kgl. fiskemester. Han havde dog til sidst ernæret sig ved at skrive for andre og ved "Godtfolks Godvillighed". Enken levede i 1771 af at sy og spinde – men sad i stor fattigdom.

Fiskeri i Flynderup

Den anden bonde, Jørgen Børgesen angives til at være 55 år, hvilket betyder, at han skal være født omkring 1716. Man kunne godt fristes til at tro, at han var den samme Jørgen Børgesen, der optrådte som arving i skiftet fra 1710, selvom årstallet i så fald er 7 år forkert. Jørgen Børgesen var gift første gang med en jævnaldrende kvinde.

Det interessante ved Jørgen Børgesen er, at han – foruden at være bonde – også angives til "at fiske tillige". Med andre ord – det gamle erhverv, som kystfisker fra de gamle landsbyer er endnu fastholdt så sent som i slutningen af

1700-tallet. Forklaringen er, at det i den tidlige middelalder ikke var sikkert at bosætte sig langs kysten. Årsagen var, at der i Øresund til stadighed var ufredsmænd og sørøvere, som gjorde livet usikkert, også hvis man slog sig ned helt ud til kysten. Først med Erik af Pommerns indførelse af Øresundstolden i 1429 ændredes forholdene, fordi den danske konge i modydelse for Øresundstolden, måtte love at udrydde pirateri m.v. i Øresund. Først derefter turde befolkningen bosætte sig helt ud til kysten. Inden da havde man slået sig ned ca. 1 km fra kysten, hvor sørøverne ikke vovede sig ind. Hvis man kigger på de 1000 år gamle landsbyer både syd og nord for Helsingør, ligger de alle et stykke inde i landet: Horneby, Stenstrup, Skibstrup, Apperup, Borup, Flynderup, Mørdrup, Tibberup, Torpen og Daugelykke. Fiskerbyerne langs kysten er derimod kun 5-600 år gamle.

Flynderup i 1787

Landsbyen Flynderup har aldrig været særlig stor. Faktisk er den maksimale størrelse 3-4 gårde – og der skal vi helt tilbage til

1400-tallet. Noget eksakt indbyg- gertal kan ikke dokumenteres på noget tidspunkt i de første mange århundreder. I 1787 gennemførtes imidlertid en reel folketælling¹⁵⁾, som indeholder en komplet og troværdig fortegnelse over indbyg- gerne i Flynderup landsby. På det tidspunkt er der tre gårdmænd i landsbyen: Jørgen Børgesen, der er 43 år og derfor ikke kan være identisk med personen af samme navn i 1771. Men kan det være et familiemedlem? Det kræver nær- mere undersøgelse. Jørgen Børge- sens hustru hed Ane Jacobsdatter og sammen havde de to sønner på hhv 8 og 7 år. Også her ser vi, at Jørgen Børgesen angives til både at være bonde og fisker.

Den næste bonde hed Cornelius Hansen – og her er der næppe tvivl om, at det er den samme som vi fandt i 1771-tællingen. Han, der nu er angivet til 47 år, er imidler- tid blevet gift på ny – denne gang med en meget yngre kone, den kun 26-årige Ane Nielsdatter. Tilsy- neladende har de ikke børn – kun er registreret en 12-årig tjeneste- dreng i husstanden.

Den tredje fæstebonde hed Jens Hansen. Han var 30 år og gift

med 31-årige Edel Hansdatter. De havde to børn og en tjenestepige i husstanden. Tilsammen giver det et såre beskedent befolkningstal på kun 11 personer.

Klostervang

Hvor blev området, der hedder Klostervang af i folketællingen fra 1787? Den ses ikke i den el- lers meget detaljerede forteg- nelse. Men der er en ejendom på det tidspunkt på Klostervangens areal. Ejendommen hedder Vesterbrinkhus – og den kender vi fra et kort fra 1778¹⁶⁾, udarbejdet i forbindelse med anlægget af den nye Kongevej. Her er Flyn- derup tegnet ind med to gårde og lidt nordøst herfor ligger – Vester- brinkhus. Hvorfor er ejendommen så ikke nævnt i folketællingen? Den mest sandsynlige forklaring er, at det er folketællingens tredje gård, som listeføreren har betrag- tet som en gård under Flynderup – simpelthen fordi der aldrig har været en landsby eller bebyggelse ved navn "Klostervang" eller "Helsingør Hospitals Vang".

Vi skal frem til 1803, før vi får en klar dokumentation på, hvad der sker med ejendommen. Den bliver

Kortet er tegnet i 1870'erne, men viser med tydelighed Klostersvang, som ligger øst for Egebækken og som i dag er nedlagt som selvstændigt ejerlav. Kortets tegninger af gårdene og deres placeringer er hentet fra ældre kort og viser således ikke den aktuelle situation i 1870'erne

nemlig da solgt til brygger i Helsingør Ole Christophersen Hjort¹⁷⁾. Det forklarer med al sandsynlighed hvorfor ejendommen fra da af benævnes "Hjortespring".

Hospitalet sælger Flynderup og Klostersvang

I året 1803 sælger Hospitalet pludselig al sit gods. Nærmere undersøgelser må fastslå begrun-

delsen herfor. Vi får dog måske et lille hint ved at se på skøderne for de tre gårde i hhv. Flynderup og Klostersvang. I alle tre skøder står der således enslydende at sælgerne *Stiftsbefalingsmand over Sjællands Stift Friederich Hauch og Biskop over Sjællands Stift, Nikolai Edinger Balle gør vitterligt at vi i kraft af vore Embeder og i Overensstemmelse med kgl. Anordninger, samt overveiende, at det vil være til Fordel saavel for Helsingørs Hospital som for Fæsterne paa det bemeldte Hospitals tilhørende Gods baade nu og i Fremtiden, herved skjøde og aldeles afhænde fra Helsingørs Hospital til*¹⁸⁾

Der må altså enten i den centrale administration i København eller i det mindste hos stiftsøvrigheden have været overvejelser om den bestående ordnings fremtid. Dertil kommer, at det netop i de år blev ganske almindeligt at sælge ud af fæstegods. Det var en følge af de store jordreformer i slutningen af 1700-tallet. F.eks. solgte Krogerup Gods ud af deres bøndergods i Mørdrup og Tibberup omtrent samtidig.

De nye ejere

Den første, der købte fæstegård i Flynderup, var købmand Ferdinand Anton Wulff fra Helsingør. Han havde fået borgerskab som købmand i Helsingør i 1783¹⁹⁾. Han lod i 1793 opføre en ejendom på hjørnet af Strandgade og Gyldenstræde – nu med adressen Strandgade 15. Wulff døde i 1711, men da ejede han ikke en gård i Flynderup. Af skødet fremgår, at han havde betalt "indsætning" – d.v.s. fæstepenge for at overtage fæstet allerede i oktober 1787, men først overtager gården til selveje ved skøde læst den 27. juli 1803. Imidlertid sælger han atter gården ved skøde allerede den 14. september 1803.²⁰⁾

Konsul Brosseronde

Køberen af gården var en fransk konsul fra Helsingør ved navn Guillaume Simon de Brosseronde. Dengang var der ikke mange, der beherskede det franske sprog, så udtalen – og dermed stavemåden – blev lidt anderledes i flere officielle dokumenter. Han blev ofte stavet Simon de Borserondo²¹⁾, hvilket altså ikke er den korrekte stavemåde. Samme dag som han

De Brosseronde
Guillaume Simon
de horace
et de forges marguerite
et
Chabot
Charlotte agathe
23 avril 1765
Bonne n. 11

Denne indførelse fra 1765 fra en parisisk kirkebog viser, at den første ejer af begge gårde havde det fulde navn Guillaume Simon de Brosseronde. Og ikke Borserondo, som det er blevet gengivet flere steder.

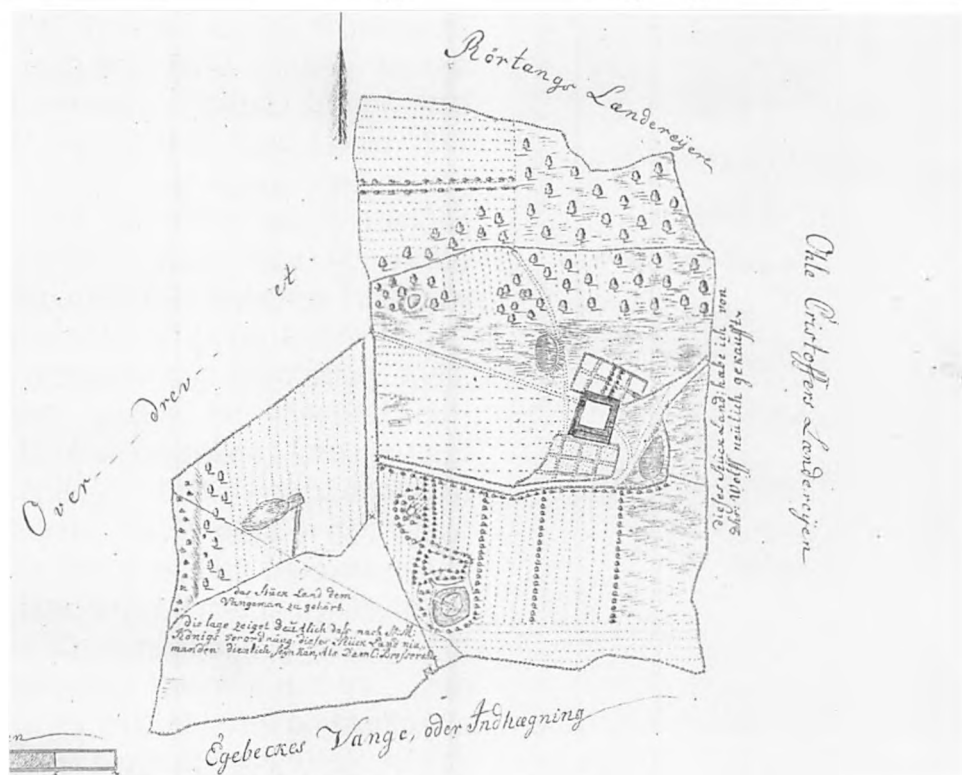
købte gård nr 2 af købmand Wulff, får han også skøde på gård nr 1 – en gård som han selv havde haft i fæste i en periode forinden, og som han allerede havde bekostet en del vedligeholdelse på.

Han kaldte sig selv Simon de

Brosseronde og var fransk af fødsel, gift i Paris i 1765 med Charlotte Agathe Chabot²²⁾. Han var i 1777 blevet sendt til Helsingør af den franske konge med den forpligtelse at han skulle bo i byen. Udover at være fransk konsul, var han i perioden 1780-83 også spansk konsul, og i 1791 blev han tillige portugisisk generalkonsul. Han bevarede sin stilling som fransk konsul i endnu nogle år efter kongedømmets fald i Frankrig. Skønt han i 1796 havde måttet underskrive en erklæring om sin hengivenhed til den franske republik og et evigt had til kongedømmet, blev han alligevel kort efter afskediget og erstattet med en ny konsul. Han ejede Stengade nr. 49 og blev efter historikeren Laurits Pedersens udsagn boende i Helsingør som privatmand til sin død i 1820 i en alder af 81 år.²³⁾

Lystejendom på landet?

Men altså med to ejendomme på landet. I alt fald ejede han fra september 1803 begge gårde i Flynderup. Han havde ligesom købmand Wulff overtaget gård nr. 1 uden yderligere betaling til hospitalet end den indfæstning på 100

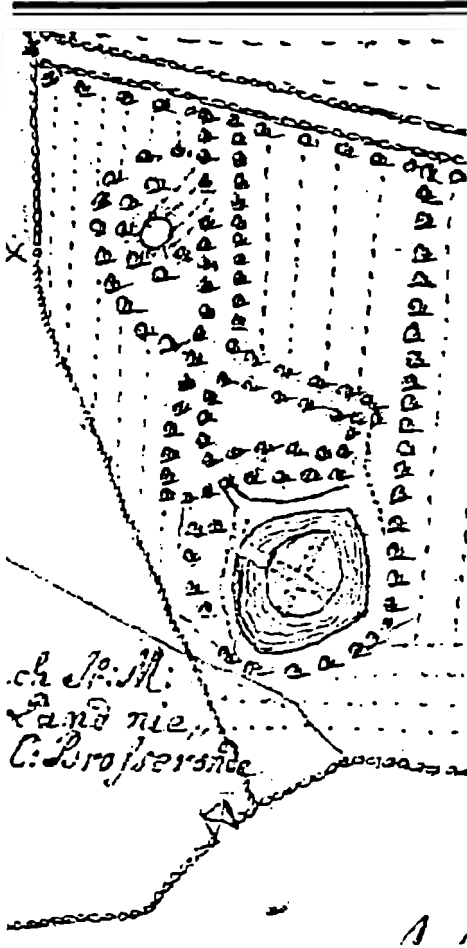

Dette kort blev tegnet i 1803 eller kort efter. Teksten er skrevet på hhv. dansk og tysk eller en blanding. Bl.a. fremgår det, at Brosseronde netop har købt ejendommen af købmand Wulff.

rdl., han allerede havde betalt.

Men boede han her? Eller var der tale om en sommerbolig – eller måske en investering eller blot en god forretning? Som nævnt hævder den kendte Helsingørshistoriker Laurits Pedersen, at Brosseronde blev boende i Stengade

i Helsingør. I folketællingen fra 1801 ses han imidlertid boende i Flynderup: Han er da 62 år gammel og har endnu ikke overtaget gården til selveje. Og det ser ikke umiddelbart ud til at være en sommerbolig, for tællingen er foretaget 1. februar 1801 – d.v.s

Forstørrelse af den del af kortet fra 1803, der viser en del af den "romantiske have" med bl.a. øen i søen, snoede gange og tilsyneladende en mindre udsigtshøj. Kortet viser således også, at der til øen er anlagt en bro, og at der er anlagt gange på øen. Vi ved dog ikke om det var Brosseronde, der anlagde det.

midt om vinteren²⁴⁾. Han bor her i øvrigt heller ikke alene. Hustruen er tilsyneladende død, selvom han står anført som ugift – der burde have stået enkemand. Hans titel er "Førrige, nu pensionerte fransk Consul i Helsingør". Her bor også en 49-årig enke ved navn Madame de Wolframsdorf, født de Hoffmann – velsagtens en husholderske. Desuden hendes 18 årige datter samt seks tjenestefolk.

På adressen i Helsingør ses derimod ingen med navnet Brosseronde. Så alt tyder på, at han faktisk boede i Flynderup måske frem til salget i 1810.

Statsbankerottens følger

I 1810 købte købmand Johan Henrik Permin de to Flynderupgårde.²⁵⁾ Han var født i Køge og kom i handelslære hos faderen. Snart efter fik han ansættelse hos den engelske generalkonsul Charles Fenwick, der havde et stort skibsprovianteringsfirma i Helsingør. I 1802 fik han borgerskab i Helsingør²⁶⁾ og dermed bevilling til at nedsætte sig som købmand med handel af vin, brændevin og ost samt vestindiske varer. I 1805 købte han ejendommen på hjørnet af

Ejendommen på hjørnet af Strandgade og Bramstræde, der i begyndelsen af 1800-tallet rummede Permins forretning.

Bramstræde og Strandgade – der hvor senere ejendommen "Strandborg" blev bygget.²⁷⁾

Her havde Permin i de følgende år butik og kontor i stueetagen og bolig ovenpå. I de år fik Permin flere tillidshverv i Helsingør, bl.a. tingmand i 1805 og takserborger i 1807. Den økonomiske nedtur, der ramte Danmark efter statsbankerotten i 1813, ramte også Permins forretning. I 1817 måtte han give fortabt og overgive sit bo til konkursbehandling. Flynderupgårde blev solgt, men derved lykkedes det Permin at opnå forlig med sine kreditorer, og han kunne beholde

ejendommen i Strandgade. Han fortsatte sin skibsprovanteringsforretning frem til sin død i 1844.²⁸⁾

Schive og Randrup

Den nye ejer af Flynderup (de omtales fortsat som to gårde i skødet) var præsten Peter Jensen Schive²⁹⁾. Han var født i 1750 og havde som yngre bl.a. fungeret som skibspræst på forbindelsen til Tranquebar i Indien. Her havde Danmark en lille koloni eller handelsstation med en dansk administration. Senere - i 1799 - blev han præst i Græsted og Maarum sogne efter sin fader. Han var en

stridbar herre. Medens han havde embedet, blev han i 1806 dømt i Højesteret efter en tvist med provsten samt tre lokale skolelærere. Uenigheden drejede sig bl.a. om indførelse af nye skolebøger. Han var allerede blevet dømt på det lokale ting til at betale en større mulkt, men sagen var altså endt i Højesteret. Her stadfæstede man dommen, og idømte ham yderligere procesomkostningerne samt en mulkt på 24 rigsdaler for unødvendig trætte af retten.³⁰⁾ Senere kom bl.a. en sag for dagen om snyderi med brænde i Græsted Hegn og da provsten havde haft flere andre sager med ham, blev han afsat som præst i 1816.³¹⁾

Schive ejede Flynderup til 1822, hvor han solgte til den helsingoranske brændevinsbrænder og brygger, Niels Randrup. Han havde fået borgerskab i 1816 og var bl.a. udnævnt til takserborger (= person der udførte skatteligning) i Helsingør³²⁾. Hans forretning lå på hjørnet af Kongensgade og Bjerggade i en ejendom, som sidenhen er blevet revet ned og erstattet med et nyere byggeri.³³⁾ Han beholdt Flynderup frem til 1835, men ser ikke ud til at have boet

der fast. I folketællingen fra 1834 ses han således ikke i Flynderup.

Frederik Ferdinands to "uægte" mulatbørn

Ejeren fra 1835 er nok en af de ejere, der huskes bedst, skønt han kun havde stedet i fire år. Hans navn var Frederik Ferdinand Hansen, født i Helsingør i 1793 som søn af konrektor Hans Christian Hansen og Anna Kingo Bruun. Fre-

Frederik Ferdinand Hansen (1793-1839) ejede Flynderupgaard 1835-39 og byggede den nuværende hovedbygning og sidelænger.

Anna Pauline var Fr. F. Hansens datter. Hendes efterkommere bor stadig i Danmark.

deriks bror, Christian (1788-1873) var i øvrigt dansk krigsminister i flere omgange fra 1849-65.

Frederik Ferdinand Hansen arbejdede som jurist i Dansk Vestindien, hvor han havde bopæl i Frederikssted i perioden 1816-33. Hans virke var bl.a. bobehandlinger, ejendomsforvaltning, auktioner og lignende. Det fortælles, at han havde en stærk retsfølelse og en redelig karakter og gerne hjalp de undertrykte på øerne³⁴⁾. På den tid eksisterede slaveriet stadig, men han fik alligevel et meget nært forhold til sin husbestyrerinde Maria Dorothea Weyle, som var "farvet" – og slave. Forholdet var så tæt, at parret fik to børn, Anna Pauline (f. 1822) og Frederik

Ferdinand (f. 1823). Han frigav de to børn, der var mulatter, fra slaveriet og efterfølgende også deres mor. De to børn tog han senere med til Danmark, mens moderen forblev i Dansk Vestindien.³⁴⁾

Dommene

Han var tilsyneladende hjemme i Danmark i 1826 sammen med børnene, som blev boende hos farfaren i Helsingør, efter at F. F. Hansen var returneret til Dansk-Vestindien. Først fra 1833 ses han permanent hjemme fra Dansk Vestindien. I 1833 måtte han lide den tort at blive idømt en mulkt på 500 vestindiske daler i sølv + 13 rbd. i sagsomkostninger. Han blev fundet skyldig i "*at have tilladt sig en høist utilbørlig og respectstridig Skrivemaade mod sin Øvrighed*".³⁵⁾ Samtidig blev Hansen undergivet censur i 4 år - det var jo stadig i enevældens dage, og kritik af myndigheder kunne straffes.

Senere førte han sag mod Nationalbankens direktion i en sag om aktieret. Sagen endte i Højesteret – og sagen var endnu uafsluttet ved Hansens tidlige død³⁶⁾. Også en voldsom polemik om skoleforhold i den danske presse deltog han i

— Frederik Ferdinand Hansen, Procurator ved Overs og Underretterne i Vestindien, er pludseligen død paa sin Gaard, Flynderup, i Nærheden af Helsingør. Han var bleven bekendt i de sidste Aar deels ved nogle djerpe og skarpe Støkker i Kjøbenhavnsposten, deels ved sine Sager med forskjellige Grundeiere, om Actieret for de af ham tilkjøbte Bankbæsteljer paa deres Eiendomme, og ved den Justitsfog, der var anlagt imod ham for hans Skrivemaade i et trykt Indlæg i en af disse Actiesager. Denne Justitsfog, hvori han i første Instantis var idømt en Bult af 500 Rbd., stod uafgjort ved Overretten, og vil rimeligviis nu bortfalde.

Denne avisnotits er fra 1839 og fortæller om Hansens dødsfald og den endnu ikke afgjorte sag ved Overretten, som nu ville bortfalde.
(Fyens Stiftstidende, 10. januar 1839)

– hvilket betød, at nogle venner vendte ham ryggen. Og han var påvirket af situationen. I sit testamente skrev han således: "Mine saakaldte Venner, der forlod mig, da Vognen begyndte at hælde, testamenterer jeg mit sidste Smil!" Sagen nåede dog aldrig at blive færdigbehandlet i Overretten, som Landsretten dengang benævntes.

Ny gård bygges

I samme periode byggede han imidlertid den nye gård i Flynderup. Den gamle, som i dag desværre er noget misligholdt, blev ikke revet ned. Hansen byggede nemlig syd

for denne en helt ny hovedbygning samt to sidelænger – dem vi i dag regner som den egentlige Flynderupgaard, selvom den faktisk ikke engang er 200 år. Hovedbygningen bestod dengang af kælder og stueetage. Der var herover et loft – først senere indrettes førstesalen til beboelse. Den østre sidebygning var indrettet med lo og lade og den vestre var vognskur, karlekamre og kornmagasin. Efter sigende nåede Hansen aldrig at flytte ind på den nye gård.

Frederik Ferdinand Hansen døde nemlig i januar 1839. I sit testamente havde han sørget for, at de

Flynderupgaard, beliggende i Liljeb Sogn, Kronborg District, nær Stranden og $\frac{1}{2}$ Mil fra Helsingør, med dertil hørende Jorder af Hartkorn 6 Tdr og 6 Skpr., med Brsæmning og Afgrøde, samt den tilliggende Præsbjergbakke af Areal 20 Tdr. Land, Alt tilhørende Doet efter afdøde Landsoverrets-Procurator Hansen, vorde stillede til offentlig Auction den 23de og 30te Marts samt 6te April forst.; og afholdes de trende første Auctioner paa Undertegnedes Comp. toir i Røddebo og den 3die Auction paa Flynderupgaard, hver Dags Formiddag Kl. 11; hvilket herved bekendtgjøres. Conditionerne, hvoriblandt at $\frac{1}{2}$ Deel af Kjøbesummen kan blive indestaaende i Eiendommen, ligge til Efterføyn paa mit Comp.oir.

Røddebo, den 25de Februar 1839.

Reinig,
Auctionsdirecteur.

Salgsannoncen for "Flynderupgaard" som de to gårde endnu kaldtes i 1839.
(Kiøbenhavns Efterretninger, 6. marts 1839)

to børn arvede lige store beløb. Det var ellers på den tid almindeligt, at døtre kun arvede halvdelen af sønnernes andel. Formuen blev båndlagt, men begge børn kunne nu leve af renterne. Datteren blev gift med billedhugger Saabye og sønnen blev officer i den danske hær.³⁷⁾

Efterfølgende blev "Flynderupgaard", som det er formuleret i salgsannoncen, solgt på auktion.³⁸⁾

5 auktioner

Det var ikke let at sælge gården. Hele fem auktioner skulle der til,

før der kom et acceptabelt bud. Den nye ejer Frantz Carl Ludvig Pabst var heller ikke landmand, derimod kirurg af uddannelse. Han var født i Westfalen i Tyskland i 1787 og kom som ung i østrigsk militærtjeneste og blev eksamineret kirurg i Kassel i 1811. Fra 1812 var han tilknyttet den danske hær som kompagnikirurg – i Randers fra 1814. Han blev gift i 1816 med Amalie Margrethe Stabell. I 1839 overtog parret Flynderupgaard, men solgte allerede igen i 1841. I 1842 tog han sin afsked og vendte tilbage til Randers, hvor han drev

kirurgisk praksis frem til sin død i 1855.³⁹⁾

Udlejning

Den efterfølgende ejer, Christian Theill, der ejede ejendommen 1841-1849 boede på gården, men udlejede også dele af den, endda hovedbygningen. I alt fald ses en annonce fra januar 1843, hvori hovedbygningen annonceres til leje fra 1. april 1843⁴⁰⁾. Theill drev heller ikke selv gården. Han havde nemlig en baggrund som officer i hæren – og blev senere både krigsråd og justitsråd. I stedet blev landbruget bortforpagtet, hvilket bl.a. skete i januar 1845, hvor de 126 tdr.l.d. med 30 stk kvæg og en "Fordeelagtig Mælkehandel" blev annonceret til forpagtning fra den 1. maj samme år.⁴¹⁾

Christian Theill, der var gift med Anna Ingeborg Brandt, solgte atter gården i 1849.

Esche og Schmidt

Julius Frederik Esche, der var gift med Georgine Inger Schytte, overtog Flynderupgaard i 1849. Han var grosserer og drev et agentur i Kompagnistræde i København⁴²⁾. Han ejede kun gården fra 1849-

Christian Theill (f. 1788) og hustru Anna Ingeborg Brandt (1794-1846).

50, da han overdrog den til datteren og svigersønnen. Datteren, Amalie Esche var nemlig gift med Hans Christian Schmidt, og for første gang i mange år kom der dermed en landmand som ejer af ejendommen.

Lokal gårdejer bliver ny ejer

Da Schmidt solgte i 1856, overtoges gården af en kendt mand både lokalt og på landsplan. Hans navn var Jørgen Rasmussen, og han havde i 1839 købt gården "Louisenlyst", som lå nord for Gurre. Faktisk er det den ejendom, som i dag hedder "Ørsholt". Dengang var der imidlertid en anden ejendom som hed Ørsholt, der lå længere mod nordvest. Den købte han i 1843 og slog derpå de to gårde sammen, nedlagde Gl. Ørsholt og gav Louisenlyst navnet Ørsholt. I 1856 solgte han imidlertid denne ejendom og købte i stedet Flynderupgaard, som ejendommen nu kaldtes.⁴³⁾

Han var interesseret og involveret i landbrugsdriften. Især en ting havde hans interesse: fåreavl. En engelsk race "Leicester Dishley" var den foretrukne⁴⁴⁾. Det lykkedes flere gange for Rasmussen at

Jørgen Rasmussen (1803-81) havde utallige tillidshverv og var bl.a. formand for Tikøb Sogneforstanderskab

hjembringe præmier ved udstillinger og dyrskuer både i Danmark og nærmeste udland.

En af demokratiets foregangsmænd

Jørgen Rasmussen var imidlertid impliceret i mange andre ting. Mest imponerende er det, at han faktisk var medlem af både det første folkevalgte sogneforstan-

Avisannoncer m.v. om Flynderupgaard

Skifteindkaldelse.

At der i Bort eller afseede Capitain Christian Frederik v. Friisenberg af Flynder: vil blive arbejdet en Samling derpaa Contolret Pøvedagen den 30te Decbr. Kl. 10 Formiddag, samt at Forst, om muligt, bemeldte Dag vil blive stillet, det beskedigstøres hermed i Dorenskammerne med Placet 2de April 1824 til Erterretning for samtlige Befolmende.

Arrendes Distric & Biescentole, Gørom den 7de Decbr. 1846. Arnsen, cont.

Berlingske Tidende,
11. december 1848

Auction paa Flynderupgaard ved Kortang.

Torsdagen den 24de August forsamlede om Formiddagen Kl. 10, Løder Proprietair Schmidt, paa Grund af Eiendomsjalg og Vertsforning, ovennævnte Sted offentlig ved offentlig Auction endel Lødder, som Verder, Stele, Excise og Skifteric m. m., 1 Karsten ny luffet Jagtvejen, 1 aaben De, 2 Kæiservegne med Sæder, 1 ny Kane med Tilbehør, 2 Par Seletoier, 1 Græsjoc med Græse, Alle gode Jagtvarer med tilhørende Magister, endel roget Kjøst meget Hvinde, en Jerucoms sur m. m. Beskæftig og vederhaftige Kiedere gives af underregnede Incasjator Credit til Wittelsboog & A.

Ardenberg den 13de August 1855.

Kaasmeisen,
Am

Frederiksborg Amts Tidende,
16. august 1855

Huusteilighed tilbydes. Leilighed paa Landet.

En halv Mil fra Felsingør, paa Flynderupgaard ved Ogebeboogaa og Dælvand bliver til April Njstidag en Leilighed, bestaaende af 5 smalle Værelser indbefattet Døvefald, med Kjøkken, Brødstammer, Pigestammer, Baderum og andre Bequemligheder, tilkomme have, tillige.

For Stedet gaar daglig Vælkvoog til Felsingør.

Det nærmere erholdes hos Hr. Bergaater Stridder hos Waarden eller naar man betogee at indlagge Pilet. med J. d. Nr. 54. paa dette Blad Contoir, hvor nærmere indberetning erholdes.

Berlingske Tidende,
10. januar 1859

— Til Folketingsvalget Igaar i Belsingør havde kun een Candidat, Kammerraad Raamussen til Flynderupgaard, stillet sig. Han valgtes ved Kaaring, efter at han var bleven anbefalet af Krigsråd Bjørnsen og selv havde udtalt sig om sin Forud og sine politiske Anskuelser.

Fædrelandet,
12. november 1863

Arstetoveri Fra Flynderupgaard i Kærheden af Belsingør er der i Søndags fra den til Eiendommen hørende Stald forjundet en guul Høppe, som formodes at være Sjaalen.

Roskilde Avis, 3. nov. 1866

Salg af Dischlei-Faar.

8 Etr. Moderfaar, 6 Gimmerlam og 2de Rødder af en anerkjendt god og ryle Stamme, og derfor særdeles tjenlige til Tillaag, ere til Salg paa Flynderupgaard i Løbet af Ste Dage.

Frederiksborg Amts Tidende,
1. oktober 1867

Savemand.

For en ældre, ugift Mand, der maa være inde i al til Haarevænet Hørbørende, er en Plads ledig fra 1ste Novbr. paa Flynderupgaard ved Felsingør. Len 72 Rd. aarlig. Man hendeke sig skriftlig under bemeldte Adress.

Kjøbenhavnske Efterretninger,
1. oktober 1872

2 Piger af sat Alder, med gode Anbefalinger, og som ere flinke til Vaskning og Bøsnung af Hjørter, kan faa tvende gode Pladler til 1ste Mai.

Man bedes henvende sig paa Flynderupgaard pr. Belsingør.

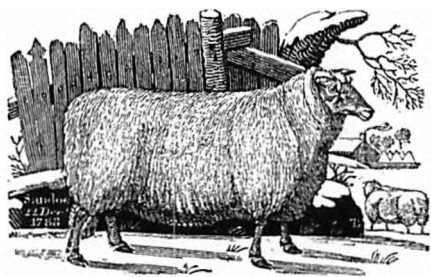
Frederiksborg Amts Tidende,
24. marts 1882

derskab (= Sogneråd), af det første folkevalgte amtsråd (begge fra 1842) og af det første folkevalgte folketing fra 1849. Desuden var han i to år formand for Tikøb Sogneforstanderskab. Som medlem af det lokale sogneråd var han desuden med til at modernisere fattigvæsenet, hvorved Tikøb blev den første sognekommune i Danmark med en fattiganstalt, hvilket på den tid var et stort fremskridt.

Desuden var Jørgen Rasmussen, der var exam.juris (= en type juridisk embedseksamen), medstifter af Østifternes Kreditforening, landvæsenskommissær og tiendekommissær.⁴⁵⁾

Sommerbolig

Flynderupgaard blev af den føl-

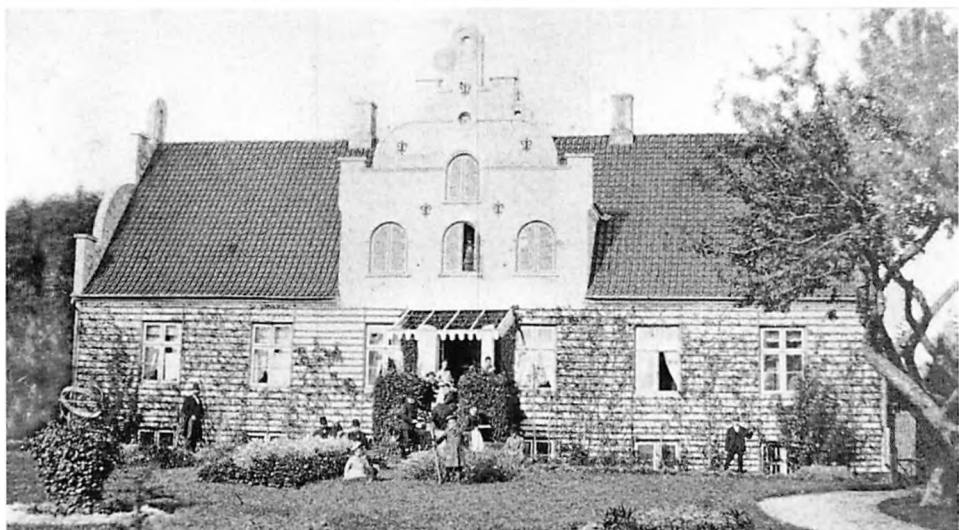

Dishley-fåret, som Jørgen Rasmussen var særligt interesseret i - og som han vandt flere præmier med.

Johan Ammitzbøll (1818-1903) og hustruen Johanne Henriette Kohl (1821-1907)

gende ejer, Johan Nikolai Ammitzbøll alene anvendt til sommerbolig. Ammitzbøll var oprindelig officer, men trådte ud af hæren og blev grosserer og vinhandler. Han drev forretning og havde bolig i Amaliegade 37 i København – og hermed blev han "københavnerlandmand", d.v.s. en person, der ikke er landmand og som ikke

Det var i Johan Ammitzbølls ejertid fra 1869-1895, at hovedbygningen blev forhøjet og forsynet med tegltag. Billedet er taget omkring 1890.

bor fast på gården – men kun ejer den. Til at drive gården havde han bestyrere eller forpagtere – i en periode sin egen søn, hvis navn var Ingomar Ammitzbøll. I Ammitzbølls tid som ejer, blev hovedbygningen forhøjet og forsynet med fast tag, således at det omtrent kom til at se ud som i dag.⁴⁶⁾

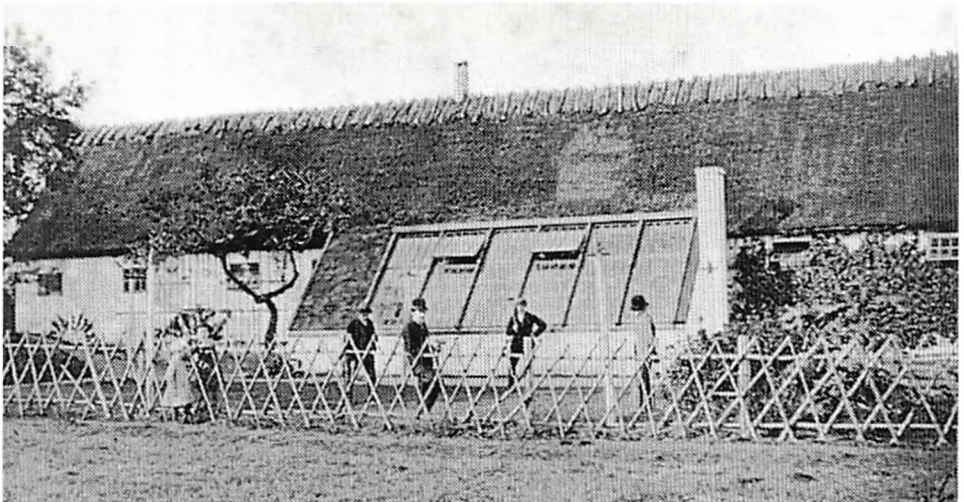
Stråmand?

I 1895 mageskiftede Johan Ammitzbøll imidlertid med to større ejendomme i hhv. Reventlowsgade og Istedgade med den københavnske tømrermester Severin Marius Grum-

strup (f. 1855)⁴⁷⁾. Han var gift med Anna Marie Qvistgaard. Det ser ud til, at han blot var stråmand for den næste køber. I alt fald blev Flynderupgaard allerede overtaget en uge efter af Hermann Stahl.⁴⁸⁾ Han var oprindelig uddannet mejerist, men blev altså i 1895 ejer af Flynderupgaard stort set samtidig med, at han blev gift med sin ungdomskæreste Ida Quist (f. Kornerup). Med sig fra sit første ægteskab, hvor hustruen var død, medbragte han 6 børn, som Ida blev stedmoder for. Det gik ganske fint, men så kom der efter Lise Tillges

Udsigt over gårdspladsen - set i retning mod Kongevejen, ca 1890.

Den gamle gård - set fra øst ca 1890 - dengang med drivhus foran.

Hermann Stahl (1842-1913) ejede Flynderupgaard 1895-1900. Han var da gift med Ida Quist (1834-1910).

fortælling en privatlærerinde på tværs. Det medførte en skilsmisse og et nyt giftermål med lærerinden. På den baggrund blev Flynderupgaard atter solgt i år 1900.⁴⁹⁾

Kendt sejlsportsmand

Den nye ejer var kendt i samtiden som en ganske dygtig sejlsportsmand. Hans navn var Emil Falck

– og han var egentlig fabrikant af kemiske produkter. Firmaet hed "Johannes Nielsen og Falck" og lå i København⁵⁰⁾. Han købte Flynderupgaard i år 1900, men fortsatte med sit sejlerviv også her efter. Bl.a. var han i 1905 ombord på datidens største sejlskib – det tyske femmastede "Prøjsen", som sejlede fra Hamborg til Chile i Sydamerika for at laste nitrat.⁵¹⁾

Falck døde imidlertid efter nogen tids sygdom i 1914 og ejendommen blev sat til salg.

Kaffegrosserer Rasmussen

Det var den nye ejer, kaffegrosserer Carl Rasmussen, der lod hovedbygningen modernisere i 1915. Det er forklaringen på, at hovedbygningen bærer årstallet 1915 – og ikke opførelsesåret 1839. Men ikke blot hovedbygningen blev fornyet. Nu blev der for alvor bygget nye bygninger. Helt nye avlsbygninger blev opført nordøst for de eksisterende bygninger. Her indrettedes en ny kostald, en ny hestestald, en tyre- og kalvestald, en ny svinestald og en ny lade samt et nyt dueslag med pumpehus midt på den nye gårdsplads. Bygningerne blev bygget

I Emil Falcks ejerperiode mellem 1900 og 1914 anlagdes atter have helt ned til Egebæksvang og "Øen i søen". Her ses gangstien, som siden blev nedlagt, men som atter "genopstod" i 2007.

L y s t e j e n d o m .

Flynderupgaard ved Espergjærde, tilhørende Fabrikant Emil Falcks Dødsbo, af Areal ca. 120 Tdr. Land, med stor, herskabelig Hovedbygning og ca. 8 Tdr. Land Park, er tilsalg ved Henvendelse til Undertegnedes Kontor.

Ejendommen er højt beliggende, med Korselsadgang saavel til Kongevejen som til Mørdrupvejen og med direkte Adgang til Egebæksvang. En Del af Jorderne egner sig til Udstykning.

I Salget medfølger Besætning og Avlsredskaber. Eventuelt kan medfølge Hovedbygningens Montering, Herskabsvogne m. m.

A. H. Siesby,

Overretssagfører, Nørregade 36.

Salgsannonce for dødsboet efter Emil Falk. (Berl. Tid. 15.11.1914)

med høj trempel og med moderne materialer, bl.a. ildfaste lofter. Hermed var der plads til 100 køer og 14 arbejdsheste.

Carl Rasmussens hovedbeskæftigelse var grosserervirksomheden. Til at passe landbruget havde han en bestyrer, Lars Jacobsen. Besty-

rens hustru, Margrethe Jacobsen sørgede for bespising af alle de tilknyttede folk på gården.⁵²⁾

Inspiration til Frilandskulturcentret

Det er med stor hjælp fra Carl Rasmussens yngste datter, Lise Tillge,

Flynderupgaard på malerier

I begyndelsen af 1900-tallet blev Flynderupgaard forevigt på et par malerier. Øverst set fra havesiden af ukendt kunstner, nederst set fra "Andedammen", malt af Ole Due i 1922.

Ella og Carl Rasmussen på have-trappen i 1920'erne. Parret stod bag en modernisering af hovedbygningen samt opbygningen af de store avlsbygninger nordvest herfor.

at det er lykkedes at tilbageføre haveanlægget på Flynderupgaard som det var i 1920'erne. Lise Tillge har desuden i detaljer beskrevet hvordan hverdagen gik i 1920'erne. Mange af de ting, som Frilandskulturcentret på Flynde-

rupgaard den dag i dag arbejder med, er inspireret af denne beskrivelse.

Filmdirektør Nielsen

I 1929 solgte Carl Rasmussen Flynderupgaard og lejede sig ind på Søbæk Hovedgaard for en periode⁵³⁾. Ny ejer blev filmselskabet Palladiums direktør Svend Nielsen. Ved indflytningen i 1929 var han gift med skuespillerinden Lili Lani. De blev dog skilt efter et par år – og hun blev i øvrigt senere gift med skuespilleren Poul Reichhardt. I 1933 blev Svend Nielsen atter gift, denne gang med skuespillerinden Solveig Oderwald-Lander Meyer.

Det var i Svend Nielsens tid, at Flynderupgaard blev brugt som filmkulisse til i alt tre film produceret af Palladium. De tre film var "Tre raske Piger" fra 1933, "De bør forelske Dem" fra 1935 og "Plat eller Krone" fra 1937. Ser eller genser man disse gamle film, vil man kunne genkende enkelte scener optaget på gården, bl.a. er der en scene med en flok drenge, der smadrer en stor vase i hallen i hovedbygningen.⁵⁴⁾

Svend Nielsen (1891-1958) ejede gården i perioden 1929-44.

Grotten og den romantiske have

Oppe på toppen af bakken bag den nuværende spejderhytte (bygget i 1979) var der fra gammel tid bygget en stengrotte. Vi kender ikke den nøjagtige alder på grot-

ten, men den er sandsynligvis fra 1. halvdel af 1800-tallet. Den omtales som eksisterende før Jørgen Rasmussens ejerperiode (d.v.s. før 1856). Den har sandsynligvis indgået som en del af et romantisk haveanlæg, der også omfattede broen til "øen i søen", snoede stier, en stenhøj og et lysthus.⁵⁵⁾

Fra grotten, der ligger højt kunne man, inden træerne tog udsynet, faktisk se ud over Egebæksvang og Øresund. Og tilmed beretter Lise Tillge, at der tidligere var et lille tårn øverst, så udsigten var endnu bedre. Under besættelsen blev Svend Nielsen imidlertid nærvøs for, om Palladiums studier m.v.

De tre film fra 1930'erne, der blev delvist indspillet på Flynderupgaard.

Stengrotten ved Flynderupgaard

*Øverst på den delvist bortgravede bakke, der ligger lige sydvest for spejderhytten *Quercus* findes en stengrotte, der antagelig er bygget i første halvdel af 1800-tallet. Den indgik da som led i den romantiske have, som dengang var på mode ved større gårde og ejendomme. Herfra kunne man dengang sidde med en kop te og nyde udsigten ud over Egebæksvang og Øresund (træerne ved spejderhytten tog dengang ikke udsigten). Betontaget, som det ses på billedet fra 2011, er ikke originalt, men bygget i 1940'erne af Svend Nielsen. Det afløste en tårnlignede overbygning, som tidligere udgjorde taget - og skulle beskytte de mange ældre film (mod Schalburgtage), som Svend Nielsen ellers normalt opbevarede i filmselskabet "Palladium".*

Ib Schønberg sammen med sin kvindelige medspiller i filmen "Plat eller Krone" fra 1937. Stedet er umiddelbart ved det gamle gadekær - senere kaldet Andedammen.

ville kunne blive udsat for angreb fra tysk side. Så som en sikkerhed flyttede han filmruller ud til Flynderupgaard og sikrede dem med et nyt betonloft i den gamle grotte.⁵⁶⁾

En lystgård

Svend Nielsen og Solveig Meyer boede imidlertid ikke længe på Flynderupgaard. Der var igen tale om en lystgård – efter sigende ønskede Svend Nielsen, at markerne helst skulle være grønne hele året rundt. Svend Nielsen og familie boede på gården frem til 1938.

I 1939 blev hovedbygningen så

udlejet til Vinhandler Erik Kjær fra firmaet "Kjær & Sommerfeldt".⁵⁷⁾ Hustruen var glad for heste, og på den måde blev der etableret en kontakt til et fransk cirkus, som fik ophold her og bl.a. brugte ladden til træning.⁵⁸⁾ Han boede der frem til 1942, hvor Svend Niensens slægtninge, Ellen og Aage From flyttede ind og boede her til ejendommen blev solgt i 1944.

I hans ejerperiode blev gården drevet af en inspektør og der blev da også drevet landbrug bl.a. med 90 malkekøer og 50 ungvæg. Tilbage påbegyndtes et større hønseri.

Som det har været god skik igennem årtier er gårdens personale og hestebesætningen (i senere perioder traktorparken) blevet foreviget med jævne mellemrum. Her er årstallet 1940 og gårdens bestyrer hed da Holger Traugott-Swendsen. Han var gift med Anne f. Hillingsøe - sammen havde de sønnerne Ole og Finn. (Foto udlånt af Merete Swendsen)

Christian Frederiksen (1892-1962) var gift med Ingrid f. Nielsen. Deres søn, Mogens var bestyrer.

Christian Frederiksen ny gårdejer

Landsretssagfører Christian Frederiksen, der overtog gården i 1944, boede heller ikke på gården. Han beholdt sin bopæl i Hellerup. Derimod indsatte han sin søn, Mogens Frederiksen som inspektør fra 1948. Han beholdt tjansen frem til 1958, og boede på gården sammen med hustruen Kirsten Grundt-

vig Sørensen og deres tre børn.

Christian Frederiksen havde haft sagførerpraksis i København siden 1922 og var bl.a. medlem af adskillige boligaktieselskabers bestyrelse. Desuden var han indehaver af talrige tillidshverv indenfor erhvervslivet.⁵⁹⁾

Stor svineproduktion

Efter af ingeniør Carl Pind i 1959 overtog Flynderupgaard, blev den tidligere hestestald bygget om til at kunne rumme 400 svin. Kreaturbesætningen var da på 85 jerseykøer. Desuden fandtes et

stutteri, et hønseri og en mindre minkfarm. Jordtilliggendet var da på 215 tdr. ld.⁶⁰⁾

Carl Pind var oprindelig uddannet køletekniker, men blev senere

*Carl B. Pind
ejer af
Flynderupgaard
1959-66.*

Julestemning på Flynderupgaard ca 1960

*Fotos:
Flynderupgaard*

ingeniør. I 1945 grundlagde han en køleteknisk virksomhed i Göteborg, som han passede i dagligdagen. Sammen med hustruen Sylvia, købte parret i 1965 gården "Nr. Vrangbæk" ved Frederikshavn – og året efter solgte de Flynderupgaard.⁶¹⁾

Den sidste private ejer

Det var udenlandsdanskere Jo-

hannes Baungaard, der skulle blive den sidste private ejer af Flynderupgaard. Han købte ejendommen i 1969.⁶¹⁾ Hans baggrund var en handelsuddannelse indenfor papir- og papbranchen, senere fabrikant. Og det var ikke småting han havde været i spidsen for. Han havde indtil 1960, da han afviklede sine interesser i sine virksomheder i Danmark, været i spidsen

"Skatteflygtningen" Johannes Baungaard poserer her foran Flynderupgaards hovedbygning i 1967. Efter salget i 1975 boede han endnu et par i huset, når han var hjemme i Danmark.

for K. Baungaards Papvarefabrik, Columbus Emballage, Holbæk Papfabrik, Jysk Bølgepapfabrik, Colon Klæberuller, Jysk Box, Nivea og Frederiksborg Emailliefabrik. Virksomhederne blev overladt til broderen, Mogens Baungaard.⁶²⁾

Årsagen til hans afhændelse og udrejse af landet var utilfredshed med skattemyndighederne. I en artikel fra 1967 omtales han som "skatteflygtning", hvilket Baungaard ikke rigtig brød sig om, men forklarede, at han kunne spare 250.000 i skat ved at rejse ud af landet det første år og yderligere 1,5 mio kr., det næste. Han tilføjede, at skattevæsenet for ham var blevet et "konfiskationsdepartement". Og da han ikke kunne ændre systemet, valgte han at forlade landet.⁶³⁾

En investering

Men i 1965 vendte han hjem fra Liechtenstein og investerede nogle penge i Danmark. Forklaringen på det var, at renten var høj i Danmark – og det gav mulighed for at tjene penge i et land, som han trods alt kendte godt. Medens han boede i udlandet, havde han investeret i to fabrikker i Kenya, som han netop havde solgt, og nu ville han yder-

ligere investere i en ny fabrik. Senere flyttede han til Frankrig.⁶³⁾

I 1972 blev der indgået en kontrakt med entreprenør Tage Martinussen om grusgravning på det areal som kaldes "Præstebjerg". Kontrakten løb 10 år, men med den betingelse, at det hul, der opstod skulle fyldes op igen ved kontraktens udløb. Det skete også, selvom bakken ikke helt fik samme form igen.⁶⁴⁾

Baungaard udlejede flere af de bygninger og jorder, der hørte til gården. Bl.a. Hjortespringhusets to lejligheder, ledvogterhuset ved Nordbanen, den tidligere bestyrerbolig, og det lille hus ved maskinhuset. Desuden var udlejet hestebokse, ridehus, springbane, folde, en lejlighed samt mødelokaler til Flynderupgaard Rideklub, hvis formand var Margit Guldborg.

Som en del af købsaftalen blev det yderligere bestemt, at Baungaard kunne beholde hovedbygningen i et lejemål yderligere et år efter salget.⁶⁵⁾

Helsingør Kommune ny ejer

Helsingør Kommune overtog Flynderupgaard den 1. oktober 1975 – ikke i 1978, som det ellers fremgår

Præstebjerg, der forsvandt - og kom igen

Omkring 1974 var store dele af Præstebjerg forsvundet og blevet til et hul i jorden. De store mængder grus blev udnyttet til datidens mange byggerier.

Præstebjerg, hvis navn egentlig er Presbjerg, har gennemgået en stor forvandling i nyere tid. I 1972 blev der givet tilladelse til grusgravning, men med den klausul, at bakken skulle retableres, når stedet var tømt for grus.

Og det skete faktisk - i foråret 1977 påbegyndtes opfyldningen - se billedet til højre. Og det skete med jord, der blev i overskud ved etableringen af første del af Prøvestenscentret.

flere steder.⁶⁶⁾

Idéen med at købe gården og dens tilliggende var at sikre area-lerne til det kommende Sydkystan-læg - samt at sikre at Flynderup-gaards bygninger blev bevaret. Derimod havde man ikke fra be-gyndelsen en klar beslutning om, hvad gården skulle anvendes til. Foruden den tidligere ejer, boede der adskillige mennesker i de for-skellige bygninger, hvilket også gjorde, at der ikke med det sam-me kunne ske en ændring.

Først i løbet af 1977 kom der gang i debatten om den fremti-dige anvendelse. Dels var der pla-ner om at flytte Meylings museum fra Espergærde Skoles kælder til en ny placering. Her stod valget mellem Villa Helle på Fredensvej eller Flynderupgaard. Men der var også forslag om at indrette Flyn-derupgaard til en ny ungdoms-skole, så man kunne få den op af kælderen på Mørdrupskolen. Og endelig var der forslag om at ud-nytte Flynderupgaard til admini-stration for kommunen.⁶⁷⁾

Meylings museum

Den nye lærer på Espergærde Sko-le i 1936 hed Arne Meyling. Hans

Arne Meyling - fotograferet i 1959.

store interesse var historie – et fag som han også forstod at formidle på en helt ny og spændende måde. Utallige er de elever, der husker hans – for den tid – utraditionelle undervisningsmetoder, hvor han f.eks. kunne finde på at trille en kanonkugle igennem klasseværel-set for at vække elevernes interesse for svenskekrigene, hvorfra kanon-kuglen stammede.

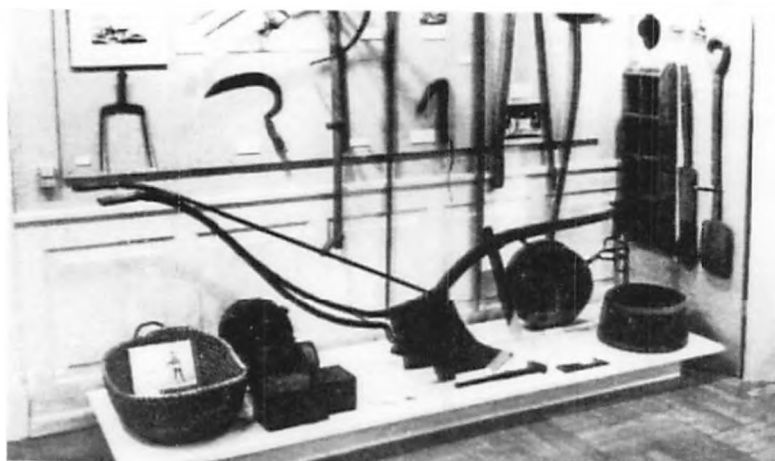
I løbet af få år opstod da tanken hos Arne Meyling om at oprette

En typisk undervisningssituation med Arne Meyling i sit museum i Espergærde Skoles kælder.

en lokalhistorisk samling, hvilken han hurtigt fik stor støtte til. Den lokale befolkning skænkede i stor stil effekter, som de enten havde

fundet eller havde bevaret fra gammel tid. Samlingen voksede hurtigt og fik plads i skolens kælder. I 1944 blev han udpeget til

*Et glimt fra
åbnings-
udstillin-
gen, hvor
man havde
placeret
landbrugs-
genstande i
stuerne på
Flynderup-
gaards ho-
vedbygning.*

leder af "Tikøb Kommunes Historiske Samling" – et sognemuseum med pædagogisk hovedformål.

Helt nye pædagogiske metoder blev taget i brug, bl.a. blev der arrangeret udstillinger, som cirkulerede mellem kommunens skoler – og genstandene i boksene måtte børnene vel at mærke røre ved. En nyskabelse var det også, at der blev benyttet museumsgenstande ved eksaminationer.

Efter indvielsen af Mørdrupskolen, blev der bedre plads på Espergærde Skole, og arealet til samlingen blev i 1964 udvidet til det dobbelte. Men uanset dette stod det snart klart, at lokaleforholdene var utilfredsstillende. Meyling arbejdede videre med og fik fortsat

stor anerkendelse for sit arbejde.

Først i slutningen af 1970'erne drøftedes en nyordning, der skulle blive fremtiden for samlingen.

Det lå i luften at nu skulle der endelig indrettes et museum, der ydede den gamle Tikøb Kommune retfærdighed.⁶⁸⁾

Men vi skal helt frem til december 1979, før beslutningen om flytning til Flynderupgaard endelig blev taget. På det tidspunkt var Meyling gået på pension og samlingen blev midlertidig varetaget af en lærer ved Espergærde Skole.

En vred Meyling

Efter beslutningen om at indrette Flynderupgaard til nyt museum, pakkede Ritta Holm Hansen (Mey-

lings datter) herefter museet på skolen ned - efter at hun var blevet ansat som museumsforvalter. Kort efter blev der ansat en museumsleder, nemlig mag.art. Lilli Friis.

Men da der endnu ikke efter 1½ år var blevet opstillet en udstilling på Flynderupgaard, skældte Meyling ud over langsommeligheden. Lilli Friis forklarede, at hun var nødt til at registrere hele samlingen før hun kunne lave en ny udstilling. Meyling blev rasende over at blive "beskyldt" for ikke at have registreret samlingen ordentligt.

For at imødegå kritikken, blev der i al hast opsat en midlertidig udstilling – ikke af Meyling – men af Helsingør Bymuseum under ledelse af Kenno Pedersen.

Endnu ikke

"Et levende museum"

Ved museets indvielse 17. oktober 1980 var Meyling ikke begejstret – især var han ærgerlig over det manglende samarbejde med Lilli Friis. "En dag bliver det nok igen et levende museum" var overskriften i avisen dagen efter - og fortæller i få ord om den manglende begejstring for museets indretning.

Allerede i november samme år

Flynderupgaard Museets leder, Lilli Friis i færd med at undersøge en uldhæk (til opbevaring af uld før og efter kartning).

tabte Meyling tålmodigheden. Det var allerede kommet så vidt, at han foreslog byrådet at nedlægge museet som en selvstændig enhed og lægge det sammen med bymuseet, så der kunne komme ordnede forhold. Han havde ellers i årevis argumenteret for at museet skulle være selvstændigt, men p.g.a. ledelsen af museet så han ingen anden udvej.

I foråret 1981 udarbejdede en frustreret Meyling en omfattende plan for, hvordan udstillingen skulle opstilles for at bevare det pædagogiske grundlag, som hele museet hvilede på.⁶⁹⁾

Flynderupgaard Museet forblev dog et selvstændigt, statsanerkendt museum - med en overordnet ledelse af museumschef Kenno Pedersen. Men noget samarbejde mellem Lilli Friis og Arne Meyling kom aldrig op at stå - og ved årsskiftet 1983/84 forlod Lilli Friis stillingen som leder. I praksis blev stillingen ikke genbesat - i stedet overtog museumsforvalter Ritta Vognsen Jensen (tidl. Holm Hansen) den daglige ledelse. I mellemtiden var Arne Meyling imidlertid død, men det var Rittas mål, i samarbejde med museums-pædagog Poul Korse, at føre museet videre i Meylings ånd.

Frilandskulturcentret

Det var imidlertid museumsinspektør Anne Majken Snerup Rud, der havde været ansat i Helsingør siden 1986, som i større og større udstrækning lagde sin arbejdskraft på Flynderupgaard Museet - og som arbejdede med ideen, der tog form

Ritta Vognsen Jensen, museumsforvalter, med hendes mand, Bent Vognsen Jensen i baggrunden.

i 1994. Og som i 1996 i forbindelse med "Kulturby 96" fik beskrevet og udstillet en model for, hvordan et frilandskulturcenter på Flynderupgaard kunne tage sig ud.

Ideen med et sådant center var at etablere et mini-frilandsmuseum, hvor gæsterne foruden museumsbesøget, kunne vandre rundt og opleve flere forskellige tilbud. Bl.a. gamle bevaringsværdige husdyrracer, urtehave, prydhave,

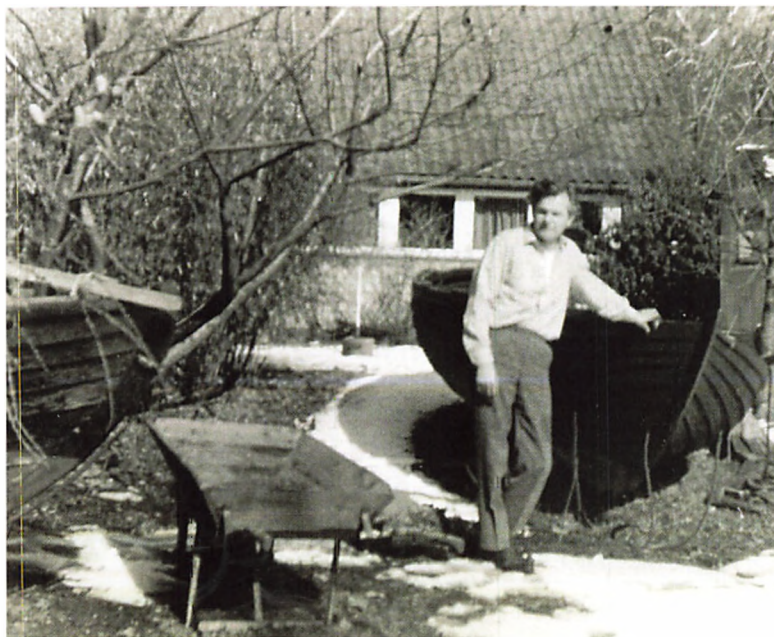
skulpturer, gamle redskaber samt til sidst gå en tur i Folkestuen - det lokale madhus. Altsammen som det så ud i 1920'erne.

Til støtte for denne idé danne- des allerede i 1994 tillige forenin- gen "Flynderupgaards Venner", som igennem alle årene frem til i dag har været helt uvurderlig og uundværlig for, at arbejdet med centret skulle lykkes.

Fiskerisamlingen

Også en anden lokal person hav- de samlet museumsgenstande. Det var arkitekt Per Christiansen,

som siden sin barndom i Skot- terup havde haft en nær tilknyt- ning til fiskerne på Sydkysten. Gennem denne nære tilknyt- ning fattede han stor interesse for fiskernes liv gennem tiderne. Og gennem store dele af sit voksne liv indsamlede Per Christiansen en stor mængde genstande, billeder og andet med tilknytning til fiske- rierhvervet. Det gjaldt alt fra ruser og net til fiskerbåde i forskellige udgaver. Alle disse genstande re- gistrerede og opbevarede Per Chri- stiansen i sit hjem på Mørdrupvej. Men bådene måtte opbevares

Arkitekt Per Christiansen i sin have med en af fiskerisamlingens fiskerbåde - inden flytningen til Flynderupgaard.

HELINGØR BYRÅD

RÅDHUSVEJ, 1000 HELINGØR TEL. (03) 21 12 00

 Hr. arkitekt
 Per Christiansen
 Gl. Tibberupvej 29
 1060 Espergårde.

DATE	NUMBER	ISSUED AT	LOCALITY	DEPARTMENT
5.4.79		IR/BA	214	

I skrivelse af 5.8.1977 har De som gave tilbudt Helsingør kommune Deres samling af sydkystens fiskeres både, redskaber m.v.

I forbindelse med Deres tilbud gør De opmærksom på, at De gerne ønsker følgende respektet:

at samlingen skal bevares på sydkysten.

at samlingen altid skal være samlet.

at lokaleforholdene museumsteknisk skal være i orden, og

at der er mulighed for at udstille en Snekkerstenjolle med fuld rig.

Under henvisning hertil skal man meddele, at byrådet i mødet den 2. april 1979 efter indstilling fra kulturelt udvalg har vedtaget med tak at modtage Deres fiskerisamling som en gave.

Byrådet har endvidere vedtaget at lade garagebygningen på Flynderupgård indrette til samlingen, og stadsarkitekten vil nu blive anmodet om at foretage indretning af lokalerne, således at samlingen kan udstilles på én for alle parter tilfredsstillende måde.

Når indretningen af lokalerne er afsluttet, og samlingen skal opstilles, håber man på, at De vil stille Deres tekniske viden om samlingen til rådighed og således være behjælpelig med opstillingen.

P. b. v.

Per Christiansen
[Signature]

Dokumentet, der viser betingelserne for fiskerisamlingens overdragelse til Helsingør Kommune - med borgmesterens og kommunaldirektørens underskrifter.

udendørs, og det stod klart at samlingen skulle have bedre vilkår for at kunne bevares for en eftertiden.

Efter forhandling med Helsingør Kommune udarbejdedes i 1979 en aftale om at Per Christiansen forærede samlingen til kommunen, som så til gengæld bl.a. lovede at udstille genstandene et sted på Sydkysten og at samlingen skulle forblive samlet.⁷⁰⁾

Nyt museumslokale indrettes

Samtidig med at kommunen modtog gaven, blev der taget beslutning om at lade den ene sidebygning på Flynderupgaard indrette til fiskerisamlingen.⁷¹⁾

Denne etablering skete i tæt samarbejde med Per Christiansen

selv, idet han som arkitekt forestod store dele af samlingens opsætning og rummets indretning i øvrigt.

I tilknytning til denne samling indrettedes i samme bygning nogle år senere en original fiskerstue, som Arne Meyling havde hjemtaget fra en fiskerfamilie i Espergærde.

Samtidig viste Flynderupgaard Museet en lang række særudstillinger i hovedhuset - ofte 4-6 forskellige om året. Og i den anden sidebygning havde Folkestuen succes med at servere gammeldags mad - så vidt muligt, som det blev tilberedt i 1920'erne.

Per Christiansen i en stille stund under opbygningen af fiskerisamlingen på Flynderupgaard.

Ny museumsinspektør

Flynderupgaard var Anne Majken Snerup Ruds hjertebarn, som hun imidlertid ikke længere så en fremtid for, da hun opsagde sin stilling i 2014. En ny museumschef, Maibritt Bager var da blevet ansat - og da Helsingør Byråd på den tid hvert år skar ned på bevillingerne til museumsvæsenet, betød det f.eks. i praksis, at særudstillingerne blev skåret ned til et minimum - og til slut helt væk. Dermed forsvandt gæsterne, som naturligvis ikke gad se den samme udstilling gang på gang. Det samme var tilfældet med fiskerisamlingen, som heller ikke blev fornyet. På den måde blev museet udsultet f.s.v. angår besøgende.

Og i 2020 besluttede politikerne at nedlægge både museet og fiskerisamlingen og kun bibeholde Frilandskulturcentret - bl.a. med den begrundelse, at besøgstallet var for lille. Frilandskulturcentret fik herefter en selvstændig ledelse (Michael Gyldendal) uafhængigt af Helsingør Kommunes Museer.

Svigt

Hermed svigtede man den gamle aftale med Arne Meyling om vi-

dereførelse af hans museum og aftalen med Per Christiansen om at hans samling skulle udstilles på Sydcoasten.

Og man svigtede de mange mennesker, der i tidens løb havde doneret genstande m.v. til Flynderupgaard. Disse bliver nu næppe nogensinde vist for et publikum, da det nuværende museumsvesen i Helsingør har fået politisk påbud om alene at koncentrere sig om Sundtolds- og Værftshistorien.

Museumsinspektør Anne Majken Snerup Rud sammen med landmand Leif Rasmussen, (Foto 2003)

NOTER TIL ARTIKLEN:

1. Kresten Tommerup: "Højtid", (2022), side 231
 2. "Codex Esromensis" (Esrum Klosters Brevbog) udgivet af O.Nielsen (1880-81), side 57.
 3. do. side 58
 4. Se "Frederiksborg Amts Stednavne" (1929), side 7.
 5. "Codex Esromensis" (Esrum Klosters Brevbog) udgivet af O.Nielsen (1880-81), side 269.
 6. "Kronens Skøder" bd I, (Rigsarkivet 1892) side 12.
 7. do., side 89.
 8. Torben Bill-Jessen og Lone Hvass: "Fattigforsorg", (2023), side 13f.
 9. Torben Bill-Jessen og Lone Hvass: "Fattigforsorg", (2023), side 21.
 10. Torben Bill-Jessen og Lone Hvass: "Fattigforsorg", (2023).
 11. Torben Bill-Jessen og Lone Hvass: "Fattigforsorg", (2023), side 73-77.
 12. Se transskription i Lars Bjørn Madsen: "En beskrivelse af Tikøb Sogn i året 1681" 1997. side 20.
 13. Skifte efter Børge Jørgensen i Rigsarkivet: Kronborg Amtstue: "Skifteprotokol" 1712-21, pag 376ff
 14. Rigsarkivet (Rentekammeret): "Oeders Efterretninger 1771", Tikøb sogn
 15. Rigsarkivet (Rentekammeret): "Folketælling 1787"
 16. Stockfleth: "Plan over egnen fra Utzerød ved Hirschholm til Helsingør" 1778
 17. Rigsarkivet, Kronborg Østre Birk, "Udskrift af Rytterdistriktets Skøde- og Panteprotokol, 1738-1819, pag. 238ff
 18. do. pag. 244ff
 19. Torben Bill-Jessen: "Borgerskaber i Helsingør 1612-1933", (2005)
 20. som 17)
 21. Se f.eks. FT 1801
 22. Kirkebog for Paris-Notre-Dame-de-Bonne-Nouvelle, 27. april 1765.
 23. Laurits Pedersen: "Helsingør i Sundtoldstiden" (1926) bd II, side 330
 24. Rigsarkivet (Rentekammeret): "Folketælling 1801"
 25. Rigsarkivet, Kronborg Østre Birk, "Udskrift af Rytterdistriktets Skøde- og Panteprotokol, 1738-1819, pag. 450ff
 26. Torben Bill-Jessen: "Borgerskaber i Helsingør 1612-1933", (2005)
 27. Kenno Pedersen: ""Helsingørs gader og stræder i mands minde". (Strandgade), (2010)
 28. <https://www.kittaogsven.dk/petersen/3485.htm>
 29. Rigsarkivet, Kronborg Østre Birk, "Udskrift af Rytterdistriktets Skøde- og Panteprotokol, 1819-1833, pag. 181f og 183f.
 30. Chr. Larsen (red.): "Biskop Balles Visitsatsbog 1799-1807", (1999) side 422ff
 31. Alfred Andersen; "En Skildring fra Maarum og Græsted sogne", (1964)
 32. Torben Bill-Jessen: "Borgerskaber i Helsingør 1612-1933", (2005)
 33. Kenno Pedersen: "Helsingørs gader og stræder i mands minde". (Bjergegade), (2006)
 34. Oplysning i udstillingen "Vestindiske spor" af Majbritt Bager i Flynderupgaard Museet, 2017
 35. do.
 36. "Den Vest-Siællandske Avis", 22. januar 1838.
 37. Interview med Anne Walbom i Kriste-
-

ligt Dagblad, 8. juli 2020.

38. "Kiøbenhavnske Efterretninger", 6. marts 1839.

39. "Den danske Lægestand, 1736-1838" (1905)

40. Kiøbenhavns Efterretninger, 5. januar 1843

41. Kiøbenhavns Efterretninger, 3. januar 1845

42. "Kraks Vejviser" 1856, side 168

43. Kjeld Damgaard: "Mennesker og Huse langs Strandvejen i Skotterup", (2006), side 142

44. "Fædrelandet", 1 august 1863 og "Frederiksborg Amts Tidende", 1. oktober 1867

45. Victor Elberling: "Rigsdagens medlemmer" (1949), bd II, side 149

46. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 11

47. "Skøde- og Panteprotokol" 19. juni 1895, Rigsarkivet

48. do, 3. juli 1895

49. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 13

50. "Kraks Vejviser", 1900

51. "Roskilde Avis" 30. november 1905

52. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 16ff

53. Rigsarkivet: "Folketælling 1930"

54. Dansk Film Database: <https://danskefilm.dk/lokation.php?id=33>

55. Aarhus Stifts-Tidende, 24. april 1881

56. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 20

57. Rigsarkivet: Folketælling 1940

58. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 20

59. Blaa Bog, 1951

60. Lise Tillge: "Flynderupgaard" (1999), side 23

61. Oplysninger i Gærum Lokalhistoriske Forening & Arkiv

62. Tingbog for Helsingør Retskreds

63. "Blå Bog" 1989

64. Billed-Bladet, nr 44, 1967

65. Tingbog for Helsingør Retskreds

66. do.

67. Helsingør Dagblad, div. numre, bl.a. 1. juli 1977, 20 september 1977 og 11. oktober 1977.

68. Kjeld Damgaard: "Sydkysten gennem 100 år" (2004), s. 118f.

69. Helsingør Dagblad, 8. august 1981.

70. Dokument i Kjeld Damgaards Arkiv.

71. Lilli Friis: "Flynderupgaard Museet", 1980

ca. 1900

Fra en dagbog 1804

Præstedatteren Julie Gertrude Mourier (1790-1840) fra København begyndte kort efter århundredskiftet - som kun 11-årig - at skrive dagbog. Dele af denne dagbog er gengivet i bogen "Harboe'ske Slægtsbiografier" udgivet i Bergen i 1922. Originalteksten er fransk, men er oversat til datidens norsk. Desværre kender vi ikke relationen mellem familien Mourier og den daværende ejer af Flynderup, konsul Brosseronde - udover at de begge havde franske aner.

August 1804:

d. 1. Jeg har tilbragt hele dagen paa Flynderup, hvortil jeg kom igaar sammen med Papa¹⁾.

d. 2. Papa, mine brødre og jeg er gaat fra Flynderup til Helsingør, hvor vi har spist middag og tilbragt hele dagen, som var meget varm. Vi gik for at avlægge visit hos Kammerherre Gottberg²⁾, hvor vi saa en del av hans træmodel av fæstningen Rendsborg. Dragonløjtnant Østrup³⁾ var saa elskværdig at ledsage os til Cronborg, hvor vi gjorde visit hos den elskværdige dame Nægler, født Aubert⁴⁾; vi drak te hos hende. Vi saa det som er tillatt at se av fæstningen, bl. a. telegraftaarnet, slotskapellet, franskmanden Vignerons fængsel etc. Vi kom hjem for at spise og sove paa Flynderup, hvor jeg stiftet bekjendtskap med den gode Mile de Wolframsdorf⁵⁾.

1) "Papa" var Julies fader, pastor Ferdinand Louis Mourier.

2) Kammerherre Gottberg var den tidligere ejer af Gurrehus, Hans B. Gottberg, som også var oberst.

3) Løjtnant Østrup var identisk med premierløjtnant Jens Jørgen Østrup, der gjorde tjeneste i Sjællandske Jægerkorps. Senere blev han kompagnichef i Jyske Infanteriregiment.

4) Madame Helene Nægler (egentlig Nægler) f. d'Aubert var identisk med hustruen til Carl Nægler, der var kaptajnvagtmester på Kronborg.

5) Den omtalte Wolframsdorf er sandsynligvis identisk med Anne Lovisa Charlotte Wolframsdorf f. ca 1775, som tilhørte den tyske menighed i Helsingør.

Vejadgange til Flynderup

Vi kender ikke til vejene i middelalderens Nordsjælland, men flere af de gamle veje fra dengang kan uden tvivl genfindes i de nuværende vejføringer. Oprindelige hjulspor blev til rigtige veje, som med tiden flyttede sig lidt, så man undgik de værste bløde steder. Således har det sikkert også været m.h.t. vejene til Flynderup.

På det ældste kort fra 1778 ses kun to veje, der fører til Flynderup landsby. Fra øst var vejen fra Søvejen (d.v.s. den daværende Strandvej), hvor en vej førte til Flynderup fra "Hvidestenen" (nuv. Grundlovsstenen) tæt ved Egebæks Bro. Vejen findes stadig som "Flynderupvej" - bortset fra at en underføring under Kystbanen som har forlagt vejen mod syd på en kortere strækning.

Fra vest førte en vej fra den daværende Kongevej i Nyrup Hegn frem til Flynderup. Det var i virkeligheden den samme vej, som fortsatte til Søvejen - så omtrent midtvejs skulle man dreje af for at komme til Flynderup (se kortet).

Derimod var den nuværende vej fra Kongevejen (v. Nyruphus) og til Flynderup ikke anlagt. Denne vej er

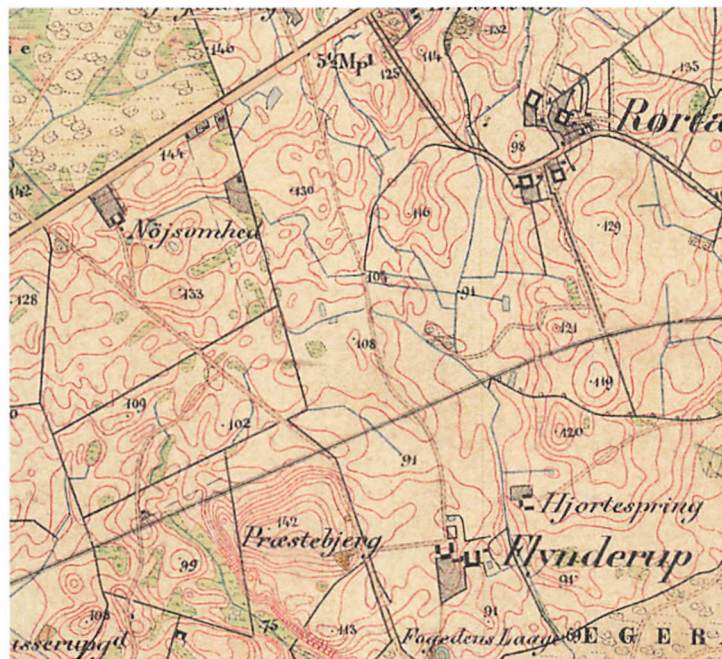
Det ældste detaljerede kort over området er fra 1778 og viser de to veje til Flynderup - dels vejen fra Søvejen gennem skoven - dels vejen til den nye Kongevej, som blev anlagt i 1780'erne. Derimod er den nuværende vej fra Kongevejen og vejen fra Roligheds Alle ikke indtegnet.

siden blevet afbrudt på midten, idet overkørslen ved Nordbanen blev nedlagt som offentlig vej allerede i 1920'erne. Ledvogterfunktionen blev derfor nedlagt, og der var herefter kun passage for Flynderupgaard, når de skulle have maskiner eller materiel til og fra marken mellem Nordbanen og Kongevejen. Efter nedlæggelsen af landbruget blev overkørslen ændret til en overgang, der kun kan benyttes af gående og cyklister.

Vejen, der er en fortsættelse af den vej, der i dag kaldes "Røligheds Alle" er først anlagt som indkørsel til Flynderupgaard i begyndelsen af 1900-tallet, og skyldtes at "Flynderupvej" gennem Egebæksvang blev lukket som offentlig vej af skovvæsenet.

I årene 1862-64 anlagdes Nordbanen mellem Hillerød og Helsingør. Hermed nedlagdes den gamle vejføring - mellem nuværende spejderhytte og gården Nøjsomhed (nu Skovgaard) ved Kongevejen. I stedet blev den nuværende vej en offentlig vej og samtidig indkørsel fra Kongevejen til Flynderupgaard. Ved Nordbanen byggedes derfor et ledvogterhus, som eksisterede frem til 1920'erne. Herefter overgik huset til beboelse og opkøbtes af

den daværende ejer af Flynderupgaard, Carl Rasmussen. Siden har huset tilhørt samme ejer som Flynderupgaard.

Kortet fra 1864 viser både den gamle og den nye adgangsvej fra Kongevejen

Hjortespringgaarden

Området øst for Flynderupgaard - på den anden side af Egebækken - var indtil 1978 et selvstændigt ejerlav med navnet Klostersvænget. Det afspejler naturligvis, at arealet i sin tid har hørt til Karmeliterklosteret i Helsingør. Her havde man selvfølgelig brug for forsyninger af diverse landbrugsprodukter, og her tæt ved Helsingør kunne man let få friske forsyninger.

I perioden 1562 til 1803 hørte området - ligesom Flynderupgaard - under Helsingør Almindelige Hospital. I store dele af perioden havde ejerlavet ingen bebyggelse, men i 1778 ses en ejendom kaldet "Vesterbrinkhus".

I 1803 blev området solgt til privateje. Den første ejer var brygger Ole Christoffersen Hjorth - og efter ham ændredes navnet til "Hjortespring". I 1813 overtog brygger Lars Jensen gården - også han var fra Helsingør.

Fra 1820-30 ejedes gården af bønderne Søren Andersen og Peder Enevoldsen, men herefter blev ejendommen overtaget af løjtnant Tegner, som var identisk med P.W.Tegner, ejer af Borupgaard. I 1838 overtoges Hjortespringgaarden af Hans Arpp - forfader til den familie Arp (senere stavet med et p), som der endnu er efterkommere af i omegnen. I 1844 overtog Rasmus Hartvig Rasmussen gården - og fra da af hørte ejendommen til Borupgaard frem til 1916, hvorefter arealet blev overtaget af Flynderupgaard. På det tidspunkt var Hjortespringgaard nedrevet (antagelig omkring 1890) - og først i 1933 opførtes det nuværende hus på samme sted.

På kortet fra 1880 t.v. ses Hjortespringgaarden som en firelænget ejendom. Til højre ses det tofamilies hus, som ligger på stedet i dag (foto 1955).

Ejere af Flynderupgaard

Gårdene som fæste:

c.1200-1536 Esum Kloster

1536-1562 Kongen

1562-1803 Helsingør Almindelige Hospital

Gårdene som selveje:

1803-1803 købmand Ferdinand Wulff (gård nr 2)

1803-1810 konsul Simon de Brosseronde (gd nr 1 +2)

1810-1817 købmand Johan Permin

1817-1822 sognepræst Peter Jensen Schive

1822-1835 brændevinsbrænder Niels Randrup

1835-1839 overretsprokurator Frederik F. Hansen

1839-1841 kirurg Franz C. L. Pabst

1841-1849 krigsråd Christian Theill

1849-1850 grosserer Julius Fr. Esche

1851-1856 proprietær Hans Chr. Schmidt

1856-1869 folketings- og amtsrådsmedlem Jørgen Rasmussen

1869-1895 vingrosserer Johan N. Ammitzbøll

1895-1895 tømrermester Severin M. Grumstrup

1895-1900 proprietær Hermann J. V. Stahl

1900-1915 fabrikant Emil Th. Falck

1915-1929 kaffegrosserer Carl J. Rasmussen

1929-1944 filmdirektør Svend J. F. Nielsen

1944-1959 landsretssagfører Christian Frederiksen

1959-1966 ingeniør og fabrikant Carl V. Pind

1966-1975 fabrikant Johannes Baungaard

1975- Helsingør Kommune

Møder og arrangementer

Torsdag d. 18. januar 2024 kl.
19.15 på Espergærde Bibliotek:

Ventil og vagthund – den danske revy i 170 år

Sommer efter sommer i mere end 170 år har danskerne valfartet til revyer over hele landet. For at grine, for at få fortolket samfundet, for at få afløb for de frustrationer over verdenssituationen, der måske har hobet sig op gennem året. Et tilbageblik på dansk revys historie – men også et blik fremad på genrens betydning i dag. Og dens overlevelseschancer.

Hør **Rikke Rottensten**, cand.mag. i dansk og teatervidenskab fra Københavns Universitet. Siden 2016 museumsinspektør ved "Frederiksbergmuseerne / STORM – museet for humor og satire" med den populære scenekunst som ansvarsområde.

Torsdag d. 15. februar 2024 kl.
19.15 på Espergærde Bibliotek:

Bevogtningen af Øresund

Den godt 40 km lange Øresundskyst har siden 1658 været en åben grænselinje for fjendtlige indfald, der kun-

ne true Danmarks eksistens ved en hurtig erobring af København. Ikke mindst Sverige var frem til begyndelsen af 1800-tallet en stadig trussel, og år 1700 landsattes ligefrem en større hærstyrke i Humlebækområdet. I 1807 invaderede Storbritannien Øresundskysten ved Vedbæk med katastrofale følger for Danmark. I foredraget undersøges, hvorledes man gennem århundrederne fra dansk side prøvede at sikre den lange kystlinje med skanser, galejhavne og strandvagter frem til de sidste svenske invasionsplaner ved 2. Verdenskrigs afslutning.

Historikeren og forfatteren **Bjørn Westerbeek Dahl** holder foredrag om emnet. Han er aktuell med bogen "På vagt ved Øresund" udgivet af Fredensborg – Humlebæk Lokalhistoriske Forening.

Torsdag d. 21. marts 2024 kl.
19.15 på Espergærde Bibliotek:

Historien om Helsingør Pigegarde

Helsingør Pigegarde er et ikonisk, festligt og farverigt indslag i Helsingørs nyere historie og dagligdag. Og garden er en del af årsagen til, at Helsin-

gør er kendt i Danmark og ude omkring i den store verden, gennem gardens deltagelse i musikalske begivenheder herhjemme og i det fremmede.

Lederen af Helsingør Pigegarde, **Sanne Bergsaker**, fortæller om pigegardens historie, dens betydning for små og store piger i vores område og om nogle af de mange aktiviteter, garden har deltaget i.

Torsdag d. 18. april 2024 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Generalforsamling og "Erindringer fra Kjeldsbjerggaard"

I henhold til foreningens vedtægter afholdes der ordinær generalforsamling, hvor kun medlemmer har adgang. I pausen vil foreningen være vært ved et glas vin, en øl eller vand.

Efter pausen vil **Bo Lindgren**, der er født på Kjeldsbjerggaard i Rørtang, i samtale med lokalhistoriker **Kjeld Damgaard**, fortælle om livet på Kjeldsbjerggaard og naboejendomme i Rørtang – med fokus på tiden fra 1950'erne og de følgende årtier.

Onsdag d. 5. juni 2024:

Grundlovsfest på Flynderupgaard

Foreningen er medarrangør af den

traditionelle grundlovsfest på Flynderupgaard i samarbejde med andre lokale foreninger. Det nærmere program vil fremgå af dagspressen i tiden op til dagen. Som tidligere år forventes borgmesteren at uddele legatportioner på vegne af Nellemann-fonden.

Søndag den 9. juni 2024 kl 14.00 fra P-pladsen ved Rønnebær Alle:

Byvandring på Nørrevej i Snekkersten

Med lokalhistoriker **Kjeld Damgaard** som guide går vi en tur op og ned ad Nørrevej medens der bliver fortalt om menneskene og husene langs vejen.

Kontingentbetaling for året 2024.

Medlemmerne bedes indbetale årets kontingent, som udgør 200 kr. for enkelt medlem og 300 kr. for ægtepar/samboende på foreningens bankkonto **Reg.nr. 1551 Kontonr. 0006043151**. Beløbet bedes indbetalt senest d. 1. marts 2024, da man ellers risikerer at blive slettet som medlem af foreningen.

Bestyrelsen
ønsker medlemmerne
et rigtigt godt nytår 2024

Hør dyrkning i Flynderup

Der er ganske lidt dokumentation om tiden før 1700 når det gælder livet for almindelige mennesker i landsbyerne. Det er derfor ekstra interessant, når der via forskning dukker nye oplysninger op. Og netop Torben Bill-Jessens og Lone Hvass' granskning af "Helsingør Almindelige Hospital"s regnskaber (i bogen "Fattigforsorg", 2023) har bragt små glimt af hverdagen frem i lyset. Hør blot, hvad der dukker frem om årene i begyndelsen af 1600-tallet.

Af regnskaberne fremgår det nemlig, at på de marker i Flynderup landsby og Klostervangen, der hørte til Hospitalet, dyrkedes der hør og hør. De to afgrøder leveredes så til Hospitalet i Helsingør, der anvendte det dels til dyrehold, dels til fremstilling af klæder.

I årene 1608-09 er der imidlertid ingen høst af hør, og det samme gælder for årene 1618-19 - og i sidstnævnte år får vi forklaringen. Regnskabet viser problemer med dyrkningen: Hørren, som væverne og blegekvinderne skulle forarbejde, var ikke god. Det hørfrø, som blev sået i Flynderups Vang året før, fik så dårlig fremvækst på grund af tørke og dyr: "*Den kunne ikke stå med ror, til den blev moden, så det kunne forslå noget, da den blev brudt*". Hospitalets ledelse slår derfor fast, at hospitalets beboere må nøjes med at slide og reparere på det tøj, de allerede havde! KD

Har du en mailadresse vi ikke kender?

For at lette bestyrelsens arbejde beder vi dig indsende din e-mailadresse på en mail til

medlemmer@egebaekken.dk med dit navn.

Historisk Forening for
Espergærde og Omegn

Årligt kontingent:

kr 200,- pr. medlem
kr 300,- for ægtepar/samboende
som indbetales på konto.nr. 1551
0006043151, Danske Bank

Bestyrelse:

Formand: Jan Kruse, Strand-
bakken 16, Mørdrup, 3060
Espergærde, tlf. 30952296,

jkruise154@gmail.com

Kasserer: Lillian Rostrup
Søndermarken 50 2.tv, Mørdrup
3060 Espergærde, tlf 30461952

lime.rostrupclausen@gmail.com

Sekretær + webredaktør: Mads P.
Vej-Hansen, Skovridergaardsvej
60B 1.6, 2830 Virum,
Tlf. 26215123,

mads@vej-hansen.dk

Best.medl: Erik Reime, Gylfesvej
Mørdrup, 3060 Espergærde.

Tlf. 49131934

erik@reime.dk

Suppl: Svend Erik Lolle,
Ny Strandvej 30, Tibberup, 3060
Espergærde, tlf. 20764161

selolle@gmail.com

Suppl.: Lone Sallerup
Kløvermarken 13, 2., Mørdrup,
3060 Espergærde, tlf. 42580200

losa0801@icloud.com

EGEBÆKKEN

Udgives to gange årligt
som medlemsblad for
Historisk Forening.

Redaktion:

Ansvarsh.: Kjeld Damgaard,
Helgavej 8, Mørdrup, 3060
Espergærde, tlf 49135297,

damgaard@tikobkommune.dk

Jan Kruse (se ovenfor)

www.egebaekken.dk